

Slovenski čebelar

št. 10

letnik CXI – oktober 2009

ISSN 0350-4697

Odbira in shranjevanje satja

**Fitofarmaceutska sredstva
ne povzročajo »samo« smrti**

V Sloveniji pridelan med in celjenje ran

Sušilnice SUŠA

Za sušenje cvetnega prahu in topljenje kristaliziranega medu.
Sušiti je mogoče tudi sadje, zelenjavo, zelišča, gobe itd.

Blaž Okorn, s. p.,
Sp. Sorica 1a,
4228 Železniki
tel.: 04/519 80 30 ali
031/542 517,
e-pošta:
blaz.okorn@siol.net

Nakup sušilnice subvencionira
Ministrstvo za kmetijstvo,
gozdarstvo in prehrano.

MIZARSTVO
K R Ž E
1936

Prašilčki (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3,
trietražni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji tudi druge vrste panjev.
Panji so iz masivnega smrekovega
lesa, rogljičeni (cinkani).

Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

MIZARSTVO
K R Ž E
1936

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/fax 01/ 7551-317
GSM 041 420 200
E-mail: spelakrze@yahoo.com

Povpraševanje po satnicah iz lastnega čebeljega voska je veliko!

HÖDL

Predelava voska

- Ponujamo Vam možnost, da ste navzoči pri predelavi Vaših starih satov in surovega voska, zaradi samo ene poti pa prihranite čas in denar.
- Potrebna je predhodna najava po telefonu +43-(0)3475/2270.
- Predelava je izvedena z napravo, ki je opremljena z najmodernejšo tehniko.
- Segrevanje s paro in obsevanje z ultravijoličnimi žarki popolnoma izključujeta možnost okužbe.
- Uporaba originalne tehnologije Grander omogoča, da Vaš vosek ostane popolnoma naraven.
- Najmanjša možna količina lastnega voska za predelavo v satnice je 20 kg surovega voska ali 50 kg starih satov.
- Čas predelave je približno 3 ure za 20 kg surovega voska in 4 ure za 50 kg starih satov.
- Po naročilu izdelamo satnike vseh debelin in velikosti.
- Predelava voska poteka vse leto.
- Storitve ponujamo po izjemno ugodni ceni.
- Kadar koli je mogoča zamenjava starih satov in surovega voska za satnice.
- Ponujamo Vam tudi možnost, da plačate samo predelavo.

HÖDL

Informacije

Wachsverarbeitung Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75
A-8493 Klösch - Steiermark, Avstrija

Tel./faks: +43(0)3475-2270
E-pošta: info@wachs-hoedl.at
Spletna stran: www.wachs-hoedl.at

Delovni čas:
ponedeljek–petek

8.00–12.00,
13.00–18.00
sobota
8.00–12.00

Sporazumevamo se
v nemškem jeziku.

UVODNIK

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

»Odličen med – gotovo je slovenski!«

Prijatelj Branko mi vsakič, kadar pogovor steče o čebelarstvu, pove: »Moj med je najboljši!«

Popolnoma se strinjam, vendar je treba njegovo trditev preoblikovati v: »Naš med je najboljši!« A kaj, ko to nič ne pomaga, če tega ne ve tisti, ki med kupuje, oziroma če mu čebelarji

tega nismo povedali, pokazali in konec koncev tudi dokazali. Posledica boljše kakovosti in večje prepoznavnosti je tudi višja cena, in to je tista struna, ki jo slišimo prav vsi. Projekt, ki ga pripravljamo na ČZS, bo pripomogel k temu, da bo ta struna še bolj napeta.

Če začetne črke v uvodnem stavku nekoliko premešamo, dobimo kratico SMGO, to pa je kratica za SLOVENSKI MED Z ZAŠČITENO GEOGRAFSKO OZNAČBO.

Nadaljevanje na naslednji strani ►►

Fotografija na naslovnici: Čebelnjak čebelarja Damjana Bovcon iz Raven pri Črničah odet z jesenskimi barvami. »Jesen je tu, zlata jabolka zlatijo, listje jih odkriva, sadeži se ponujajo, tudi tla se zlahkajno z obarvanim listjem, mir je pred Čebelnjakom, samo še posamezni izleti čebel, dovolj so delale za letos, čebelar je lahko ponosen nanje.«

Foto: Franc Anderlič

UVODNIK

Zorko Šabec	309
NOVICE IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Franc Šivic: Novice iz sveta	311
Danilo Bevk: Fitofarmaceutvska sredstva ne povzročajo »samo« smrti	314
dr. med. Rodoljub Živadinović: Negativne posledice uporabe varoacidov pri čebelah	315
APITERAPIJA	
Marjetka Kralj Kunčič: V Sloveniji pridelan med in celjenje ran (I. del)	316
NASVETI IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Vlado Avguštin: Odbira in shranjevanje satja	319
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Marija Sivec: Čebelarjeva opravila v AŽ in nakladnih panjih v oktobru	320
VETERINARSKI NASVETI	
Nacionalni veterinarski inštitut: Veterinarski nasveti za oktober	322
MEDOVITE RASTLINE	
Janez Kolenko: Kako posaditi drevo? Ob jesenski saditvi lip	323
OBLETNICE	
	324
MLADI ČEBELARJI	
	325
DOGODKI IN OBVESTILA	
	327
OBVESTILA ČZS	
	335
MALI OGLASI	
	342
OSMRTNICE	
	343

INDEX

EDITORIAL

Zorko Šabec	309
NEWS FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Franc Šivic: World News	311
Danilo Bevk: Fitopharmaceutical Agents do not Cause Only »Death«	314
Rodoljub Živadinović (MD): Negative Consequence of Varroacid Application on Bees	315
APITHERAPY	
Marjetka Kralj Kunčič: Honey Harvested In Slovenia and the Healing of Wounds (Part I)	316
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Vlado Avguštin: The Selection and Storage of Combs	319
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Marija Sivec: Beekeeper's Chores for Alberti-Žnideršič and Langstroth Bee Hives in October	320
VETERINARY ADVICE	
NVI: Veterinary Advice for October	322
FORAGE PLANTS	
Janez Kolenko: How to Plant a Tree? On Autumn Planting of Lime Trees	323
ANNIVERSARIES	
	324
YOUNG BEEKEEPERS	
	325
NEWS AND EVENTS	
	327
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	
	335
SMALL ADS	
	342
OBITUARIES	
	343

◀◀ Nadaljevanje s prejšnje strani

SMGO je pravzaprav nadgradnja dozrajš-njega sistema kolektivne blagovne znamke. Pomembno je seveda, da beseda »slovenski« v nazivu ostane, še pomembneje pa je, da ime lahko uporabljamo izključno slovenski čebelarji.

ČZS je s projektoma slovenskega kozarca za med in enotno zaščiteno nalepko na kozarcu naredila velik korak pri promociji in prepoznavnosti slovenskega medu. Manjka le še prelepka, ki bo izdelku dala celotno podobo. Prelepka, ki jo bomo čebelarji v sistemu SMGO prilepili na kozarec, bo tega dopolnjevala tudi vsebinsko, saj bo z imenom in videzom poudarila prepoznavnost in ime slovenskega medu.

Največja vrednost prelepke in sistema geografske zaščite je v tem, da čebelarji, ki uporabljamo to zaščito, kupcu naših izdelkov zagotavljamo boljšo kakovost ter sledljivost, sistem pa je podvržen tudi notranji in zunanji kontroli. Čebelarji na ta način stopamo

naproti kupcu naših izdelkov in mu kakovost izdelkov tudi dokazujemo.

Geografska zaščita je seveda namenjena vsem čebelarjem. Vsi, ki razmišljate o vključitvi, lahko pokličite katerega koli čebelarškega preglednika, da vas bo obiskal in vam posredoval še podrobnejše informacije. Več pojasnil bo objavljenih tudi v prihodnji številki Slovenskega čebelarja.

Pa ne pozabite, da medicino v vaš panj prinese kranjska sivka ter jo pripravi tako, da iz njega iztočite najboljši med. Naša dolžnost je spoštovati njen proizvod ter ga kupcem ponujati takega, kot so nam ga pripravile čebele. Sam sem prepričan, da nam to omogoča prav kombinacija zaščitene kozarca, prepoznavne nalepke in geografske zašite. Zaradi kakovosti in videza izdelka bo verjetno tudi cena primernejša.

Zorko Šabec,
predsednik komisije UO ČZS za SMGO

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrič s.p., Maribor

Novice iz sveta

Besedilo: **Franc Šivic**

ZDA

Medena bera je bila letos povprečna, čeprav so čebele dobro prezimile in tudi spomladi ni bilo večjih pomorov. Za razliko od zadnjih sedmih let se število čebeljih družin tokrat prvič povečuje. Kot razlog za slabe donose čebelarji navajajo dolgotrajno zgodnjespomladansko sušo, ki ji je ob koncu pomladanske sezone sledilo mrzlo in deževno vreme, tako da čebele niso mogle izrabiti glavne paše na različnih vrstah detelj in drugem travniškem cvetju. Ostaja upanje, da bodo čebele izgubljeno nadoknadile julija in avgusta na ameriški lipi, katalpi in otavi, ponekod pa tudi na pozno sejani soji.

Gene medu se zvišujejo, saj je povpraševanje po domačem medu večje od ponudbe.

Dr. Susan Cobey, strokovnjakinja za genetiko čebel na entomološkem oddelku univerze v Kaliforniji, je dobila posebno priznanje za svoje delo v korist ameriškega čebelarstva. V utemeljitvi k priznanju je zapisano, da je s svojimi raziskavami na področju selekcije čebel veliko pripomogla k izboljšanju rase, ob tem pa je vzgojila svojo lastno, zelo odporno in že mednarodno znano linijo, poimenovano »kranjica Novega sveta« (New World Carniolan). Z drugimi besedami, vzgojila je čebelo, ki bo odpornejša proti bolezenskim mikroorganizmom in zajedavcem, to pa je ključnega pomena za ustavitev še vedno ne dovolj pojasnjenega praznjenja panjev (CCD).

Dr. Cobeyjeva ima tesne stike s kalifornijskimi vzrejalci matic, saj jim vedno stoji ob strani in jim pomaga reševati težave. To je toliko pomembnejše,

Dr. Susan Cobey

če vemo, da je kar polovica vseh ameriških matic vzrejena v Kaliforniji, saj je ta zvezna država zaradi svojega toplega podnebja zelo primerna za zgodnjo vzrejo. Sicer pa ima dr. Cobeyjeva dobre osebne stike tudi z drugimi genetiki s področja čebelarstva z vsega sveta, zato rada in pogosto potuje ter ob tem pripravlja predavanja in delavnice.

Sam sem jo prvič srečal pred dvema letoma na Apimondii v Avstraliji – predstavil mi jo je dr. Aleš Gregorc. Upam, da bo njuno poznanstvo obrodilo bogate sadove in da nam bo dr. Gregorc, ko se bo po enoletnem strokovnem izpopolnjevanju iz ZDA vrnil v Slovenijo, povedal še kaj več o njenem uspešnem delu pri genetskih izboljšavah kranjske čebele. Morda bi njene izkušnje koristile tudi slovenskim vzrejalcem matic.

Čile

Ta južnoameriška država je znana po svoji nenavadni obliki: je zelo ozka in zelo dolga, saj meri v dolžino skoraj 6.500 km, tako da leži kar na dveh zemeljskih poloblah. Z zahodne strani jo obliva Tihi ocean, z vzhodne pa se naslanja na gorsko verigo Andov. Sega v različne podnebne pasove, to pa tamkajšnjim čebelam omogoča skoraj celoletno pašo.

V Čilu je približno 14.500 čebelarjev, ki čebelarijo s 330.00 čebeljimi družinami v LR-panjih. Po večini čebelarijo z italijanko (*Apis mellifera ligustica*), vendar pa se zadnja leta zelo širi kranjska čebela. Čebelarji ugotavljajo, da ima kranjica številne odlične lastnosti. Zlasti postaja priljubljena na južnejših, hladnejših območjih države, predvsem zato, ker izletava pri nekoliko nižjih temperaturah kot italijanka, hitreje se prilagaja nenadnim vremenskim spremembam in razmeroma kratkotrajni vegetacijski dobi, potrebuje malo hrane, njen spomladanski razvoj pa je bliskovit. Prezimujejo jo v eni nakladi, to pa jim omogoča učinkovitejše uničevanje varoj z alternativnimi sredstvi, kot sta timol in oksalna kislina. Sicer pa čebelarji v pašni sezoni tudi izrezujejo trotovino. Med po večini izvažajo v ZDA, kjer zaradi svoje čistosti (brez ostankov akaricidov) dosega razmeroma visoko ceno.

Eno največjih čebelarstev – Colmenares Santa Ines S.A. – je leta 1930 ustanovil Juan Poch, zdaj pa njegovo delo nadaljuje sin Alberto. Najprej so čebelarili z italijansko čebelo, vendar so sčasoma v celoti prešli na kranjsko čebelo, ki jo tam imenu-

jejo karnika. Dobili so jo pri čebelarju Karl-Heinzu Franzu, ta pa je prve sive čebele po posredovanju dr. Ruttnerja že pred več kot 30 leti uvozil iz Avstrije, seveda pod imenom karnika. Ker se je Franz bal, da bi se njegove sivke križale z večinsko populacijo italijank, se je s svojo družino in čebelami preselil v samotno Ensenado. Čeprav tam nima ne elektrike ne telefona, je zadovoljen, ker lahko brez skrbi vzreja matice čiste sive rase in jih prodaja vsem zainteresiranim čebelarjem po Čilu.

Alberto Poch je lani na svoje posestvo povabil znano ameriško znanstvenico dr. Susan Cobey, da bi mu po znanih merilih pomagala odbirati najboljše družine in da bi ga naučila umetnega osemenjenja matic. Zadala sta si nalogo, da bosta družine odbirala tudi glede na odpornost proti varozii. Dr. Cobeyjeva namreč meni, da je med vsemi evropskimi rasami prav *Apis mellifera carnica* najprimernejša za odbiro na odpornost ne samo proti varozii, ampak tudi proti pršici *Acarapis Woodi*, ki se je v Čilu pojavila nedavno in se hitro širi po državi. Predlaga pa tudi, da naj bi vzrejevalci uvozili svež vzrejni material in trotovsko spermo še iz kake druge države, kjer vzrejajo čisto sivko, na primer iz držav nekdanje Jugoslavije in Rusije. Ali ni to priljubljenost za slovenske vzrejevalce?

Nemčija

V začetku leta so na neko bavarsko kliniko sprejeli bolnico turške narodnosti, ki je kazala znake zastrupitve. Povedala je, da ji je postalo slabo po zaužitju medu, ki ga je prinesla iz Turčije. Zdravniki so vzorce tega medu poslali na čebelarski inštitut v Celle, tam pa so ugotovili, da izvira iz pontskega rododendrona (*Rhododendron ponticum*). Že antični pisatelj in vojskovodja Ksenofon je poročal, da so se na Pontu zastrupili grški vojščaki, ki so jedli tamkajšnji med.

Strupene snovi v nekaterih rastlinah imajo zanje obrambno funkcijo, saj se na ta način branijo pred škodljivci. Le v izjemnih primerih te snovi, ki jih znanstveniki uvrščajo med grajanotoksine, zaidejo tudi v nektar in med ter pri ljudeh po zaužitju povzročijo slabost, glavobol, oslabitev krvnega pretoka in bruhanje. Rastlinski fiziolog Dieter Hess domneva, da naj bi grajanotoksini v nektarju preprečevali razvoj glivic in bakterij, ki povzročajo vrenje.

Druga skupina strupenih snovi, ki jih je občasno mogoče najti v medu, spada med pirolizidin alkaloidne (PA). Po mnenju znanstvenikov so ti alkaloidi ne samo strupeni, ampak celo rakotvorni, poleg tega pa lahko kvarno vplivajo na spremembe v kromosomih. Ko so v različnih trgovinah v Nemčiji zbrali vzorce uvoženih medov in jih analizirali, so našli

kar 9 odstotkov takih, ki so vsebovali PA. Večina jih je izvirala iz Avstralije, Nove Zelandije in Amerike, omenjenih škodljivih alkaloidov pa ni vseboval noben evropski med.

Na omenjenem čebelarskem inštitutu zdaj raziskujejo, ali so medovi z vsebnostjo naravnih strupenih primesi škodljivi za čebele in zalego.

Obstaja pa tudi med, ki po vsem svetu slovi po svoji izjemno visoki bakteriocidnosti. To je novozeleski medicinski med manuke. Nemške znanstvenike je vzpodbudil, da so začeli natančneje preučevati domače vrste in ugotavljati njihovo bakteriocidnost, ki je odvisna od vsebnosti različnih naravnih snovi v medu, predvsem pa od količine različnih encimov, na primer od glukooksidaze ali s kratico GOD. Ta tvori v vodi vodikov peroksid (H_2O_2), ki uničuje mikroorganizme. Dandanes še ni znano, kaj vse vpliva na količino GOD-a v medu – v največji meri verjetno rastlina gostiteljica, vendar tudi nekateri drugi dejavniki, na primer fiziološko stanje goltnih žlez pri čebelah.

Od vseh raziskanih vrst se je kot najbolj bakteriociden izkazal med plavice (*Centaurea cyanus*). Že v vodni raztopini s koncentracijo 0,25 odstotka je zavrl rast bakterije *Staphylococcus aureus*.

Visoka bakteriološka vrednost je značilna še za sončnični med, med pravega kostanja in manin med, nizka pa za med neprave akacije ali robinije.

Zdaj ostaja samo še vprašanje, kako razmnožiti plavico, da bi nemški čebelarji lahko pridelali dovolj tovrstnega medu.

Morda se kdo od starejših bralcev še spominja, da so bila naša žitna polja v preteklosti dobesedno modra od cvetov te lepe rastline. Žal pa so jo naši vrli kmetijci kot nadležen njivski plevel tako uspešno zatrli s herbicidi, da jo je zdaj že težko najti. Ko sem jo nedavno želel fotografirati, sem jo moral poiskati v ljubljanskem botaničnem vrtu!

Cvet plavice

Foto: Franc Šivic

Jordanija

Čeprav je ta dežela, ki je po površini skoraj trikrat večja od Slovenije, po večini puščavska, se ponaša s kar 3000 čebelarji, ki imajo skupaj 60.000 naseljenih panjev. Na leto proizvedejo od 50 do 200 ton medu, ker pa ta količina ne zadostuje za vse potrebe, ga morajo vsako leto uvoziti še približno 280 ton. Zanimivo je, da ljudje uporabljajo uvoženi med kot sladilo, domačega pa kot zdravilo, zato ni nič čudnega, če je cena doma pridelanega medu 3- do 4-krat višja od uvoženega. Najpomembnejša paša je na plantažah citrusov v dolini reke Jordan med Genezareškim jezerom in Mrtvim morjem, torej nedaleč od meje z Izraelom, delno pa je pomembna tudi pičla vegetacija v hribovju, na primer na kristusovem trnu (*Ziziphus spina christi*).

Jordanija je domovina sirske čebele (*Apis mellifera syriaca*), ki je razširjena tudi v sosednjih državah – Libanonu, Izraelu in Siriji. Kljub temu pa so v zadnjih desetletjih uvozili veliko matic italijanske, buckfaške ter kavkaške podvrste, ki so sicer na namakanih plantažah boljše medarice, zatajijo pa v sušnih krajih. Sirska čebela je skromna in se dobro prilagaja podnebnim razmeram, je pa tudi odpornejša proti varojam ter nekaterim boleznim. Odlično se upira napadom orientalskih os (*Vespa orientalis*), ki sicer pogosto uničujejo družine evropskih ras. Vendar je čiste sirske čebele zdaj že težko najti.

Zato je ena izmed poglavitnih nalog leta 2002 ustanovljene enote za raziskave čebel pri Nacionalnem centru za kmetijstvo ohraniti domačo čebelo čim bolj čisto. Dr. Nizar Haddad, direktor omenjene enote, ki leži na obrobju glavnega mesta Aman,

Ziziphus spina christi

Foto: Franc Šivic

Apis mellifera syriaca

Foto: Franc Šivic

pozornost namenja tudi modernizaciji jordankega čebelarstva, vzgoji čebelarjev iz domovine in iz sosednjih arabskih držav, krepitevi stikov z raziskovalnimi institucijami po svetu ter širjenju medovitih rastlin, zlasti novih vrst avstralskih evkaliptov, ki so prilagojeni sušnim krajem. V sedmih letih je zaradi svojih vsestranskih dejavnosti postal znan v mednarodnih čebelarstvih krogih.

Z njim sem se seznanil na svetovnem kongresu Apimondia 2007 v Avstraliji, ko sva na sklepni slovesnosti stala drug ob drugem na odru. Sam sem tedaj prejel srebrno medaljo za svojo zgoščenko *Slovenija – domovina kranjske čebele*, on pa bronasto za zgoščenko o sistemu izobraževanja čebelarjev v Jordaniji. Po sklepni ceremoniji me je prosil, naj mu podarim svojo zgoščenko, on pa mi v zameno da svojo. In tako se je tudi zgodilo. Še vedno jo hranim v spomin na tisto prijetno srečanje. ■

Viri:

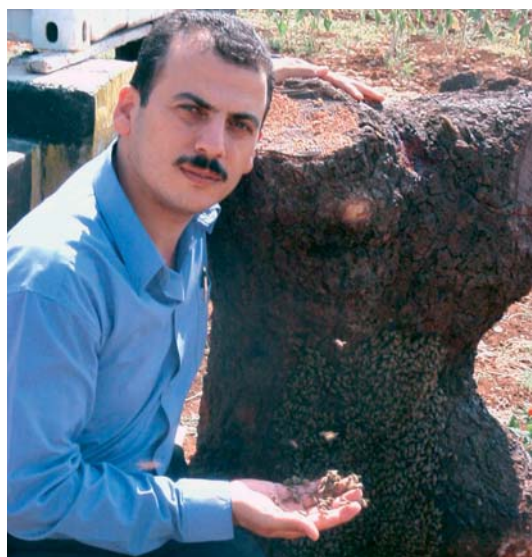
American Bee Journal, št. 8, avgust 2009.

Die Neue Bienenzucht, št. 8, avgust 2009.

Vida apicola, št. 5/6, maj/junij 2009.

Internet

Ustne informacije

Dr. Nizar Haddad

Foto: www.ats.usda.gov

Fitofarmaceutvska sredstva ne povzročajo »samo« smrti

Besedilo in foto: **Danilo Bevk** – Nacionalni inštitut za biologijo, Oddelek za entomologijo

Zadnja leta je zaradi tako imenovanih množičnih pomorov čebel, ki so posledica (nepravilne) rabe pesticidov in drugih fitofarmaceutvskih sredstev (FFS), prizadetih vse več čebelarjev. Delovanje teh sredstev pa je lahko tudi bolj prikrito, saj čebele ne umrejo vedno, kadar pridejo v stik z njimi. Pravzaprav pogosteje naletijo na količine, ki sicer niso smrtno nevarne, kljub temu pa lahko pomembno vplivajo nanje. Lahko rečemo, da so pomori le vrh ledene gore.

Količino oziroma koncentracijo strupene snovi, ki še ne povzroči smrti, imenujemo subletalni odmerki oziroma subletalna koncentracija. Da ti odmerki zelo vplivajo na delovanje organizmov, je lepo videti ob primeru strupenih snovi, s katerimi se srečujemo ljudje. Dober primer je alkohol (etanol), zaradi katerega ob dovolj velikem odmerku umremo, pri manjših, torej subletalnih količinah, pa povzročajo številne dobro znane težave. Povsem enako velja tudi za čebele, le da vplivov subletalnih odmerkov pri njih največkrat preprosto ne opazimo.

Vpliv na pašno vedenje

Za čebele je zelo pomembno, da imajo dobre pašne razmere. Vendar te ne pomagajo prav nič, če jih pašne čebele ne morejo izkoristiti. Kako je izkoriščena paša, je v veliki meri odvisno od njihovega pašnega vedenja. Da je čebela uspešna nabiralka, mora biti izpolnjenih kar nekaj pogojev. Najprej mora pravilno razumeti plesno sporočilo čebel, ki so se vrnile s paše. Po izletu iz panja si mora zapomniti njegovo lokacijo, nato pa poleteti v pravo

Označene čebele pri testiranju vpliva subletalnih odmerkov pesticidov na sposobnost vračanja v panj

smer, pri čemer si pomaga tudi z vohom in vidom. Ko pašo najde in nabere medicino ali cvetni prah, si mora zapomniti njeno lokacijo, da se bo lahko znova vrnila. Potem mora najti pot domov in informacijo o dobri paši sporočiti še drugim delavkam. Pašne čebele morajo torej imeti dober spomin in dobre orientacijske sposobnosti, morajo se učiti in sporazumevati z drugimi delavkami ter biti tudi fizično dobro pripravljene. Če je katera od teh lastnosti okrnjena, je občutno manjša tudi uspešnost paše.

Ugotovili so, da pesticidi lahko vplivajo na vse navedene procese. Tako na primer pri deltametriu ugotavljajo, da na sposobnost vračanja domov vpliva že količina, ki je 27-krat manjša od smrtnega odmerka. Številne čebele po zaužitju tega pesticida namesto proti panju letijo proti soncu. Pri omenjenem odmerku čebele ne bodo umirale, bodo pa porabile več časa, da se bodo vrnile v panj, zato bodo nabrale manj in družina bo slabše preskrbljena s hrano.

Vpliv na razvoj čebel in družine

Čebele živijo v visoko organiziranih skupnostih, ki lahko delujejo le, če pravilno delujejo vsi njihovi člani. Ravnovesje v družini se tako lahko poruši že, če pesticidi prizadenejo le del čebel. Ob tem velja omeniti, da jim niso izpostavljene samo pašne, ampak tudi panjske čebele, zalega, troti in matica. Subletalne količine pesticidov tako vplivajo na graditev satja, prezimovanje, rojenje, rodnost matice in hitrost razvoja zalege. Povzročijo lahko tudi morfološke spremembe in tako vplivajo na velikost čebel, razvoj kril in nog, to pa vpliva na učinkovitost čebel pri opravljanju njihovih del.

Navedenih težav čebel in sprememb v družini čebelar seveda ne more opaziti, pa tudi, če bi jih, bi le stežka ugotovil pravi vzrok. Preučevanje sprememb ni preprosto niti za raziskovalce, zato to področje ponuja še celo vrsto nerešenih vprašanj. Razloga za to sta vsaj dva, in sicer zapletenost biologije čebel in okolja, v katerem živijo. Zato ni preprosto določiti količine pesticidov, ki že vplivajo na čebele. Njihov vpliv je namreč v veliki meri odvisen tudi od starosti in stanja (vitalnosti) čebel ter od razmer v okolju. Pomemben je tudi način stika čebele s pesticidom, torej ali ga zaužije (v medicini, cvetnem prahu, vodi) ali ga prejme prek površine

telesa. Prav tako je pomembno, ali je čebela sočasno izpostavljena še kakemu drugemu pesticidu. Določen odmerek je tako v nekaterih primerih lahko neškodljiv, v nekaterih subletal, v nekaterih pa smrten.

Za družino so spremembe lahko usodne

Čeprav subletalni odmerki FFS neposredno ne povzročijo smrti posameznih čebel, je lahko njihov vpliv zaradi sprememb pri čebelah za družino dolgoročno usoden. Zlasti v kombinaciji z drugimi negativnimi vplivi iz okolja lahko družino toliko oslabijo, da ta v končni fazi propade.

Koliko k odmiranju družin prispevajo subletalne količine FFS, ni znano, zato je nastalo škodo zelo težko oceniti. Lahko pa domnevamo, da je škoda prikrih vplivov najverjetneje celo večja, kot je škoda zaradi pomorov čebel. Vsekakor so potrebne nadaljnje raziskave tega problema, hkrati pa si je treba tudi prizadevati, da bi FFS v kmetijstvu uporabljali na način, ki bi čim manj prizadel čebele. ■

Viri:

Bailey, J., Scott-Depree, C., Harris, R., Tolman, J., Harris, B. (2005): Contact and oral toxicity to honey bees (*Apis mellifera*) of agents registered for use for sweet corn insect control in Ontario, Canada. *Apidologie*, 35:623–633.

- Colin, M., Bonmatin, J., Moineau, I., Gaimon, C., Brun, S., Vermandere, J. (2004): A Method to Quantify and Analyze the Foraging Activity of Honey Bees Relevance to the Sublethal Effects Induced by Systemic Insecticides. *Archives of Environmental Contamination and Toxicology*, 47: 387–395.
- Delegue, M., Decourtye, K., Devillers, J. (2002): Behavioural methods to assess the effects of pesticides on honey bees. *Apidologie*, 33: 425–432.
- Desneux, N., Decourtye, A., Delpuech, J. (2007): The Sublethal effects of Pesticides on Beneficial Arthropods. *Annu. Rev. Entomol.*, 52: 81–106.
- Thompson, H. (2003): Behavioural Effects of Pesticides in Bees – Their Potential for Use in Risk Assessment. *Ecotoxicology*, 12: 317–330.
- Vandame, R., Meled, M., Colin, M., Belzunces, L. (1995): Alternation of the homing-flight in the honey bee *Apis mellifera* L. exposed to sublethal dose of deltamethrin. *Environmental Toxicology and Chemistry*, 14 (5): 855–860.
- Yang, E. C., Chuang, Y. C., Chen, Y. L., Chang, L. H. (2008): Abnormal Foraging Behavior Induced by Sublethal Dosage of Imidacloprid in the Honey bee (Hymenoptera: Apidae). *J. Econ. Entomol.*, 101(6): 1743–1748.

Negativne posledice uporabe varoacidov pri čebelah

Besedilo: **dr. med. Rodoljub Živadinović**

Kemične snovi, ki jih uporabljamo za zatiranje varoj, še kako vplivajo na življenje čebeljih družin, trdita K. S. Delaplane in J. A. Berry v poročilu o svoji najnovejši raziskavi, ki sta jo v minulih dveh letih izvedla v ameriških državah Georgia in Južna Karolina.

Tudi doslej je bilo o tem že nekaj znanega, njuna raziskava pa je povsem konkretno dokazala, da sredstva za zatiranje varoj (varoacidi) pomembno škodujejo tudi čebelah. Raziskovalca menita, da varoacidi povzročajo tudi propadanje čebeljih družin. Razgradni produkti (rezidui) teh kemičnih snovi v čebeljih panjih so namreč zelo agresivni, ne glede na to, da je njihova količina zelo majhna, saj gre za tako imenovane subletalne doze (ne povzročajo odmiranja). V občasnih preiskavah jih je težko za-

slediti, kljub temu pa povzročajo škodo v čebeljih družinah. Boljše poznavanje teh vplivov bi v marsičem pripomoglo h končni rešitvi problema CCD.

Ugotovitve, navedene v tem prispevku, so rezultat leto dni trajajočih raziskav v Georgii, ki se še nadaljujejo. V primerjavi s čebeljimi družinami, v katerih niso uporabljali akaricidov, so statistično pomembne negativne posledice na zalego opazili pri uporabi fluvalinata (Maverik) in kumafosa (CheckMite). Negativne vplive na sposobnost učenja so opazili pri uporabi fluvalinata in bakrovega naftenata (Cunaphtenate, uporabljajo ga za zaščito lesa), negativne posledice na spomin pri čebelah pa so opazili pri uporabi amitraza (Tactic) in bakrovega naftenata.

V primerjavi s čebeljimi družinami, pri katerih niso uporabili kemičnih sredstev, je bakrov naftenat

zmanjšal količino zalege za 7,1 %, fluvalinat (trakovi Apistan) za 18,5 %, fluvalinat (Maverik) za 22,5 %, kumafos (Checkmite) za 25,7 % in amitraz (Taktic) za 19,7 %.

Zanimivo je, da so količino odkrite zalege merili tri dni po uporabi posameznega varoacida. Pri uporabi amitraza je bilo odkrite zalege za 7,3 % manj kot v čebeljih družinah, v katerih tega sredstva niso uporabili, pri uporabi fluvalinata (trakovi Apistan) je bilo zalege za 6,7 % manj, pri uporabi fluvalinata (Maverik) za 5,7 % in pri uporabi kumafosa (CheckMite) za 8,9 % manj.

Čeprav je bilo iz podatkov raziskave težko konkretno določiti vpliv kemičnih sredstev na izgubo spomina pri čebelah, je mogoče razbrati, da je uporaba amitraza zmanjšala spomin pri čebelah za neverjetnih 77,2 %.

Preverjali so tudi pojav nose mavosti. Pri čebeljih družinah, pri katerih niso uporabljali akaricidov, je bilo povprečno okuženih 2,8 % družin, pri čebeljih družinah, pri katerih so uporabili amitraz (Taktic), pa je bilo povprečno okuženih 7,2 % družin,

pri tistih, pri katerih so uporabili fluvalinat (trakove Apistan) je bila okuženost 8 % oziroma 8,2 %, če so uporabili fluvalinat (Maverik), pri tistih, pri katerih so uporabili kumafos (CheckMite), pa je bilo povprečno okuženih 2,9 % čebeljih družin. Podatki o okuženosti čebeljih družin z nose mavo v tej fazi raziskav niso pomembni zaradi opaženih razlik med posameznimi čebeljimi družinami, temveč zato, ker uporaba akaricidov za zatiranje varoj očitno zmanjšuje obrambne sposobnosti čebel v boju proti nose mavosti in drugim čebeljim boleznim. Prav ta vpliv bosta raziskovalca podrobneje preučila v nadaljevanju raziskav. ■

Prevod: Franc Prezelj

Viri:

Delaplane, K. S., Berry, J. A. (2009): American Bee Journal, let. 149, št. 6, junij, stran 586.

Desneux et al. (2007): Annual Review of Entomology, let. 52, stran 81–106.

Frazier et al. (2008): American Bee Journal, let. 148, št. 6, junij, stran 521–523.

APITERAPIJA

V Sloveniji pridelan med in celjenje ran (I. del)

Besedilo in foto: **Marjetka Kralj Kuncič**, Tosama, d. d.

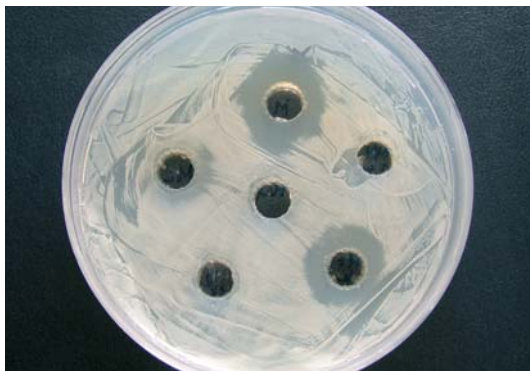
Podjetje Tosama v zadnjem času vedno več pozornosti namenja razvojnim projektom, za izdelavo medicinskih izdelkov za sodobno oskrbo rane. Največji od omenjenih projektov je namenjen razvoju medicinskih oblog z nanosom medu, namenjenih oskrbi različnih vrst ran. Pri projektu, ki poteka od leta 2006, poleg podjetja Tosama sodelujejo še Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete, Klinični oddelek za kirurške okužbe Univerzitetnega Kliničnega centra v Ljubljani ter Čebelarstvo Božnar iz Polhovega Gradca. Poleg laboratorijskega testiranja antibakterijskega delovanja različnih vrst medu, pridelanega v Sloveniji, je bila opravljena tudi klinična raziskava o vplivu medicinskih oblog z nanosom medu na celjenje kroničnih ran.

Ugodni vplivi medu

Med je bil že v davni preteklosti pomembno sredstvo za pospeševanje celjenja ran. Prvi zapisi

o uporabi medu segajo v obdobje starega Egipta, kjer so ga uporabljali za celjenje ureznin, opeklin in drugih odprtih ran. Njegovo ugodno delovanje je posledica več kemičnih in fizikalnih dejavnikov. Med najpomembnejši so:

- visoka vsebnost sladkorjev, ki pripomore k temu, da se zmanjša delež biološko dostopne vode, s tem pa ustvarja okolje, ki je neugodno za razmnoževanje mikroorganizmov; zaradi visokega deleža sladkorja med veže nase tekočino iz tkiva, vključno z bakterijami in drugimi škodljivimi snovmi (t. i. osmotski učinek);
- vsebnost encima glukoze oksidaze, ki omogoči sproščanje vodikovega peroksida v razredčenem medu; ta pripomore k celjenju tkiva in deluje antibakterijsko;
- kisel pH, ki ni ugoden za rast mikroorganizmov, a je še ugoden za neovirano celjenje tkiva;

Difuzijska metoda

- vsebnost antibakterijskih komponent oz. različnih fenolnih spojin, ki izvirajo iz rastlin, na katerih čebele nabirajo med, in sproščanje rastnih faktorjev, ki pospešujejo zaraščanje kože;
- sposobnost medu, da zaradi svojih lastnosti ustvari fizično oviro med rano in njenim zunanjim okoljem.

Kronična rana

Rana postane kronična, če se ne zaceli v pričakovanem času in če njeno celjenje traja dlje od treh mesecev. Nastane lahko kjer koli na telesu, vendar najpogosteje nastane na spodnjih okončinah. Celjenje kronične rane se navadno upočasnjuje na začetku vnetja, ker je moteno ravnovesje med procesi razgradnje odmrlega tkiva in nastajanjem novega vezivnega tkiva. Zaradi tega je celjenje kronične rane zelo upočasnjeno ali popolnoma zavrto, to pa bolnika moti tako čustveno kot telesno in vpliva na kakovost njegovega življenja. Vzroki za nastanek so številni, pogosto se tudi prepletajo. Kronične rane nastanejo zaradi različnih bolezenskih dejavnikov, ki motijo celjenje. Tako jih glede na najpogostejši vzrok nastanka delimo na ishemične rane, venske razjede, diabetične razjede, preležanine in druge. Na kroničnih ranah se pojavijo tudi bakterije, ki z razmnoževanjem lahko povzročijo težave in tudi okužbo. Dandanes postajajo v medicini zaradi vse pogostejšega pojava bakterijskih sevov, ki so odporni proti antibiotikom, na področju oskrbe ran znova cenjene naravne učinkovine, med katere spadajo tudi med in drugi čebelji izdelki.

Antibakterijsko delovanje medu, pridelanega v Sloveniji

Antibakterijsko delovanje medu proti različnim bakterijskim sevom je bilo dokazano v več raziskavah, v katerih so tudi ugotovili, da je antibakterijska učinkovitost odvisna od vrste medu. V medicini je najbolj znan med manuke (med rastline *Leptosper-*

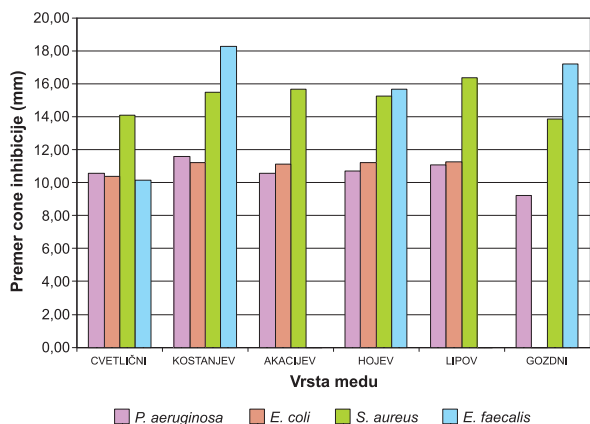
Dilucijska metoda

mum spp.) iz Nove Zelandije, ki ima po mnenju številnih raziskovalcev najboljšo antibakterijsko lastnost.

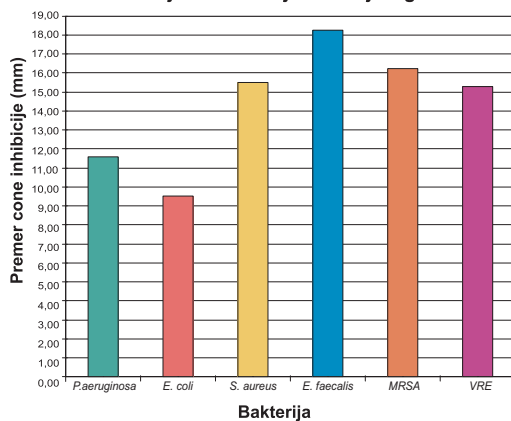
V naši raziskavi smo določili antibakterijske lastnosti slovenskih vrst medu, da bi najučinkovitejši med uporabili kot sestavino medicinskih oblog. Pričakovali smo, da med, pridelan v Sloveniji, po svojih zdravilnih učinkih ne zaostaja za tujimi vrstami medu. Za določitev antibakterijskih lastnosti različnih vrst medu, pridelanega v Sloveniji, (cvetlični, kostanjev, hojev, lipov, akacijev, gozdni med), smo razvili in uporabili dve različni metodi: enostavnejšo difuzijsko metodo (t. i. metoda agar-difuzije) in občutljivejšo dilucijsko metodo (t. i. metodo minimalne inhibitorne koncentracije). Difuzijska metoda temelji na vnosu medu v luknjico v agarškem gojišču z bakterijo. Med pronica v agar in v okolici prepreči rast bakterij. Ko bakterija zraste, se izmeri območje okrog luknjice, kjer je bila rast bakterij preprečena (t. i. cone inhibicije). Če je premer inhibicijske cone večji, lahko sklepamo, da je učinek testiranega medu večji; če ni cone inhibicije rasti, ni učinka. Dilucijska metoda temelji na razredčinah medu s tekočim gojiščem, v katere vnesemo znano število bakterij. Po enem dnevu določimo, v kateri razredčini je medu še uspelo preprečiti rast bakterij. Ta razredčina se imenuje minimalna inhibitorna koncentracija. Bolj razredčen med, ki še prepreči rast bakterij, je učinkovitejši.

Z obema metodama smo omenjene vrste medu testirali na bakterijske seve, ki najpogosteje okužujejo rane (grampozitivne bakterije: *Staphylococcus aureus*, *Enterococcus faecalis* ter gramnegativne bakterije: *Pseudomonas aeruginosa* in *Escherichia coli*). Antibakterijsko učinkovitost smo testirali tudi pri odpornih bakterijskih sevih MRSA (proti metilicilinu odporen *S. aureus*) in VRE (proti vankomicinu odporen *E. faecalis*). Vsi medovi so tako z difuzijsko kot dilucijsko metodo izkazovali bakteriicidno delovanje na najpogostejše bakterijske seve,

Antibakterijsko delovanje slovenskih vrst medu

Antibakterijsko delovanje kostanjevega medu

Graf 1: Prikaz vrednosti premera inhibicijske cone bakterijske rasti (mm) z metodo agar-difuzije. Ob morebitnem učinkovitejšem antibakterijskem delovanju medu je premer inhibicijske cone večji, če učinka ni, pa ni niti cone inhibicije rasti.

izolirane iz ran, tudi proti odpornim sevom MRSA in VRE. Rezultati so prikazani v Grafu 1. Kot najučinkovitejši se je izkazal kostanjev med, katerega učinkovitost proti različnim bakterijskim sevom je prikazana v Grafu 2. Najučinkovitejši je bil proti bakteriji *S. aureus*, saj je med v manjši koncentraciji (2,5 % med) še vedno inhibiral rast te bakterije. Na delovanje medu je bil najodpornější bakterijski sev VRE, za inhibicijo katerega so bile potrebne večje koncentracije medu (25 % med).

Kostanjevemu medu smo poleg antibakterijske učinkovitosti določili tudi fizikalno-kemijske vrednosti ter z detekcijo aktivnosti encima glukoze oksidaze, ki jo v med prispeva čebela, ovrednotili tudi peroksidno delovanje. Encim glukoza oksidaza je odgovoren za proizvodnjo antibakterijske snovi, vodikovega peroksida, v medu. Kostanjev med, pridelan v Sloveniji, je izkazoval večjo vsebnost vodikovega peroksida, katerega koncentracija se je povečala, če je bil med razredčen. Vzorcem medu smo dodali tudi katalazo, ki izniči antibakterijsko peroksidno delovanje, in nato še enkrat testirali antibakterijsko učinkovitost. Kostanjev med je kljub odsotnosti vodikovega peroksida še vedno deloval antibakterijsko, saj vsebuje še nekatere druge antibakterijske snovi.

Ker je kostanjev med izkazoval najboljšo antibakterijsko učinkovitost, smo ga izbrali za poglobljeno sestavino medicinskih oblog, ki smo jih po pridobitvi dovoljenja etične komisije uporabili v klinični raziskavi na Kliničnem oddelku za kirurške okužbe Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Graf 2: Izmed vseh testiranih slovenskih vrst medu izkazuje najboljšo antibakterijsko učinkovitost kostanjev med. Ta izrazito izstopa pri gram-pozitivnih bakterijah, vključno z MRSA in VRE

Viri:

Molan, P. C. (1999): The role of honey in the management of wounds. *Journal of Wound Care*, 8, 8: 415–418.

Basualdo, C., Sgroy, V., Finola, M. S., Marioli, J. M. (2007): Comparison of the antibacterial activity of honey from different provenance against bacteria usually isolated from skin wounds. *Veterinary Microbiology*, 124: 375–381.

Lusby, P. E., Coombes, A. L., Wilkinson, J. M. (2005): Bactericidal activity of different honeys against pathogenic bacteria. *Archives of Medical Research*, 36: 464–467.

Simon, A., Sofka, K., Wiszniewsky, G., Blaser, G., Bode, U., Fleischhack (2006): Wound care with antibacterial honey (Medihoney) in pediatric hematology-oncology. *Supportive Care in Cancer*, 14: 91–97.

Cooper, R. A., Molan, P. C., Harding, K. G. (2002): The sensitivity to honey of Gram-positive cocci of clinical significance isolated from wounds. *Journal of Applied Microbiology*, 93: 857–863.

Molan, P. C. (2006): The evidence supporting the use of honey as a wound dressing. *The International Journal of Lower Extremity Wounds*, 5, 1: 40–54.

Schumacher, H. H. A. (2004): Use of medical honey in patients with chronic venous leg ulcers after split-skin grafting. *Journal of Wound Care*, 13, 10: 451–452.

Parač, Z., Triller, C., Smrke, D. (2006): Sodobne obloge za rane. V: Smrke, D. (ur.). *Sodobni pristopi k zdravljenju akutne in kronične rane*. Ljubljana: Klinični oddelek za kirurške infekcije, Kirurška klinika, Klinični center, 72–80.

Odbira in shranjevanje satja

Besedilo: **Vlado Auguštin**, svetovalec JSSČ za tehnologijo

Satje je sestavni del naseljenega čebeljega panja. V njem čebele gojijo zalego, hkrati pa je tudi posoda za skladiščenje medicinine, medu in cvetnega prahu. Od kakovosti satja je v veliki meri odvisen normalen razvoj čebelje družine. Ker je med prezimovanjem čebelje družine del satja v panju nezaseden, ga moramo odstraniti in shraniti v prostor, ki je za to primeren. S tem ohranimo njegovo kakovost in zdravstveno neoporečnost, hkrati pa omogočimo njegovo uporabnost tudi v prihodnji čebelarški sezoni.

Pred shranitvijo pa moramo satje odbrati in sortirati. Tako je spomladi, ko se začne čebelje gnezdo širiti, satje sortirano, očiščeno in pripravljeno za vnovično uporabo. Predvsem moramo z letvic satnikov odstraniti vse voščene prizidke in zadelavino, saj se čez leto na njih nabere veliko takšnega čebeljega materiala. Z odstranitvijo tega si namreč olajšamo delo s satniki in zagotovimo učinkovitejšo delo pri čebelah.

Ob sortiranju satje razdelimo na štiri kakovostne skupine.

V prvo skupino spada vse nezaleženo – deviško satje, ki še ni primerno za uporabo v medišču, ker bi se pri točenju lahko poškodovalo. Takšno nezaleženo satje po navadi ostane v medišču. Ob koncu graditve čebele mlado satje propolizirajo. Takšno satje spoznamo po rdečih obrobah celic, matice pa se mu rade izogibajo. Deviško satje najlaže shranimo do pozne pomladi, saj v njem ni ostankov srajčk zalege, s katerimi se hranijo veščice, zato ga te ne napadajo tako pogosto. Ker deviškega satja ni treba zavarovati pred voščeno veščo, ga shranimo v posebne omare, prazne panje ali pa ga zavijemo v časopisni papir in zložimo v zaboje. S tem satjem ravnamo še posebej pazljivo, saj je zelo krhko, zato se v mrazu in hladu kaj hitro drobi. Tako shranjeno deviško satje bomo znova uporabili prihodnjo čebelarško sezono.

V drugo skupino spada normalno grajeno satje, brez trotovske celice, ki je bilo vsaj 3–5 krat zaleženo. Če skozenj pogledamo proti svetlobi, lahko vidimo dno celice. Takšnega satja imamo po navadi največ in ga moramo zavarovati pred voščeno veščo.

V tretjo skupino uvrstimo medeno satje, ki je ostalo v medišču z manjšimi medenimi zalogami. Uporabili ga bomo ob prvem spomladanskem krmljenju družin s pičlo zalogo hrane ali za izdelavo narejencev. Tudi to satje moramo zavarovati pred voščeno veščo.

V četrto skupino spada vse preostalo satje, ki je polomljeno, vegasto, trotovsko, plesnivo, ki ga je poškodovala veščica, in tudi vse staro satje, ki se loči že po teži in po tem, da ne prepušča več svetlobe. Z odstranitvijo starega satja se znebimo morebitnih spor hude gnilobe čebelje zalege. Satje iz te skupine že jeseni z nožem ločimo od satnikov in shranimo v papirnate vreče, potem pa ga ob prvi priložnosti pretopimo v parnem topilniku.

Kakovostno satje iz druge in tretje skupine, ki smo ga odbrali z vso natančnostjo, shranimo v posebne omare ali skrinje, ki se morajo tesno zapirati. Za ta namen so zelo uporabne dotrajane zamrzovalne omare in skrinje, ki dobro tesnijo, tako da je prostor suh in hladen. Če smo satje vzeli iz medišča pozno, to je tedaj, ko so nočne temperature že nižje od 5 °C, ne potrebujemo nikakršne dodatne zaščite pred voščeno veščo.

V nasprotnem pa v skladišču oz. prostoru, v katerem je shranjeno satje, za razkuževanje tega uporabimo eno izmed sredstev oz. načinov zatiranja, ki ne puščajo ostankov v vosku niti v medu. To so:

- **Zamrznitev satja** – Postopek je priporočljiv za manjše količine satja. Tega zapakiramo v PVC-vrečo, nato pa ga v zamrzovalniku za nekaj ur zamrznemo na –15 °C. Satje nato hranimo v hladnem, svetlem prostoru, na prepihu in pri temperaturi od 5–15 °C. Slaba stran tega načina je, da je zamrznjeno satje precej krhko in se rado drobi, zato moramo biti pri ravnanju z njim pazljivi. Zgodi se, da kak sat tudi počni, vendar ga čebele prihodnjo pomlad brez težav »zakrpajo«.
- **Uporaba očetne kisline** – Satje zložimo v neprepustno zaprt prostor (zamrzovalna omara ali skrinja), nanj pa postavimo plastično posodo s koncentrirano očetno kislino. Na 100 litrov prostornine uporabimo 200 ml 80-odstotne očetne kisline. Hlapi očetne kisline tako prehajajo prek satja, uničujejo spore noseme in preprečujejo razvoj veščice. Po treh tednih skrinjo odpremo in prezračimo, nato pa jo do spomladi znova tesno zapremo.
- **Uporaba mravljinčne kisline** – Postopek je enak kot pri očetni kislini, le da na 100 litrov prostornine uporabimo 80 ml 85-odstotne mravljinčne kisline.

Ob tako pregledanem in urejenem satju bomo spomladi pripravljeni na novo sezono, tako da nas ne bo presenetila niti zgodnja paša niti zgodnji roj. ■

Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v oktobru

Besedilo in foto: **Marija Sivec** – Sužid

Zimske zaloge hrane

Spet smo skupaj. Čudno je pisati čebelarstva navodila za mesec, v katerem pri čebelah ni nobenega dela. Ali skoraj nobenega. Toda enkrat ali dvakrat v tem mesecu, še posebej ob lepem vremenu, si pa že lahko vzamemo čas in pogledamo, kako je s čebelami. V začetku oktobra preverimo količino zimskih zalog.

Vsako leto se nam namreč zgodi, da se zaloga hrane v nekaj panjih, čeprav so bili čez poletje vsi enako krmljeni, zdaj manjša. Po pravici povedano, ne vem, zakaj se to dogaja. Ne izključujem možnosti tihega ropa, vendar krivde za vse vendarle ne moremo pripisovati samo temu. Take družine je treba dokrmiti, ne glede na to, da je že oktober, saj bodo sicer do pomladi propadle. Obvezno jih je treba krmiti s sladkorno raztopino, ne s pogačo. Krmiti jih je treba pozno, tj. v mraku, pri tem pa je treba paziti, da ne polijemo niti kapljice, da se čebele prihodnji dan ne bodo ropale zaradi naše malomarnosti. Posledice nepredvidnosti so lahko hude – rešuješ slabiča (enega ali nekaj) in po lastni neumnosti izgubiš najmočnejše družine – lahko tudi cel čebelnjak.

Ob reševanju situacije pri ropajočih se družinah čebelar nemalokrat sam povzroči širitev ropa. Ko zapre panj, ki so ga čebele ropale, se te hitro preusmerijo drugam. Med čebelami, ki silijo v zdaj zaprt panj, niso samo roparice, ampak tudi domače čebele, ki so postale brezdomke. Roparice se vrnejo domov, brezdomke pa iščejo novo bivališče. Ker so vse okoliške čebelje družine v »bojni pripravljenosti«, temu primerno sprejmejo brezdomke in zvečer na tleh pred čebelnjakom niso zgolj posledice boja,

ampak mesarskega klanja, ki bi ga čebelar preprečil, če bi iz panja pobral samo sate, čebelam pa pustil odprto žrelo. Čez kak dan bi gručo domačih čebel samo ometel in jo vrgel v kak drug panj, roparice pa bi se pomirile ... ali si poiskale novo tarčo.

Brezmatičnost

Pri takem hitrem oktobrskem pregledu včasih ugotovimo, da kak panj nima matice. Taka družina bo do pomladi propadla, če ji ne pomagamo. Matic na trgu ni več, pa tudi sicer bi bilo dodajanje matice nesmiselno, ker je čebel v takem panju malo, rezervnih družin pa nimamo, ker oktobra za nas nobena družina ni rezerva. (V razmislek: imamo močno 5-satno družino v majhnem panjičku, poleg pa slabiča brez matice v 10-satnem AŽ-panju – kaj je kaj?) Ostane nam samo še združevanje. Pri AŽ-panju satje s čebelami premestimo v sosednji panj, pri nakladnem pa celo naklado povežemo na sosednji panj. Najbolj mi je v takih primerih všeč »Dušanov ponaredek madžarske kolmkište«, kot ga v šali imenujem, saj pri njem samo odstranim pregrado in primaknem satje, pa je narejeno ...

Miši in rovke

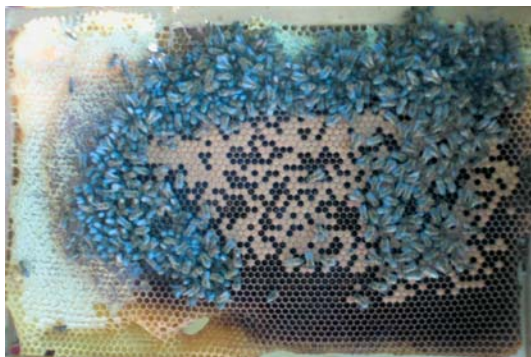
No, tudi toliko se še potrudimo, da v čebelnjak, nekam pod panje, namestimo strup za miši. Oktober je že precej hladen mesec, ponoči lahko zmrzuje in tako kot ljudje si tudi živali iščejo hrano in toploto. Miši in rovke lahko čez zimo v panjih naredijo prijetno prezimovališče, v katerem jim je vse potrebno na dosegu roke. Kovinske zaporice, ki so precej pogoste predvsem na AŽ-panjih, rovkam

Čebelarji si ogledujejo pravilno nakrmljen panj.

Posledice ropa

Zadnja zalega

vedno ne preprečujejo vstopa vanje. Naša lanska izkušnja: 9 mm visoka žrela so bila čez zimo odprta na širino 3 cm in v vseh devetih spodnjih panjih smo spomladi opazili sledi rovk. Tako smo našli mah in listje za gnezdo, nad njim pa pogrizen vosek. Kljub temu so vse čebelje družine preživele.

Zimska preizkušnja

Mesec oktober je za čebelarje čas počitka. Čas za razmišljanje in čas za izobraževanje. Je čas za druženje in čas za pogovor. Nedavno končana sezona je v naših mislih še zelo sveža, še vedno se zelo natančno spominjamo, kaj smo počeli, kakšne napake smo delali in kje so stvari šle bolj narobe ali bolj prav kot po navadi. Če je bila letina dobra, kot je bila letos, smo zadovoljni, celo evforični in se požvižgamo na svoje prejšnje napake. Dolgoročno to ni najboljša strategija. Številni čebelarji potem, ko poberejo med, pozabijo, da njihove čebele najhujša preizkušnja šele čaka. Zima. Letos se je po končani pašni sezoni nabralo toliko nevšečnosti, da jim marsikdo ni kos, čeprav se tega ne zaveda. Najprej so se v velikem delu Slovenije pojavile velike količine mane, nato pa še avgustovsko pomanjkanje cvetnega prahu, zaradi česar so matice ponekod za nekaj časa celo popolnoma prenehale zalegati. Zmanjkala bo ena generacija čebel, zato bo zimskih čebel manj kot druga leta, zimska gruča bo manjša, čebele pa bodo bolj dovzetne za varozo in druge bolezni. Predvidevam, da bo zimski padec čebel večji, vendar za to ne bo odgovorna samo varoja.

Plemstvo in druga gospoda minulih obdobij so poznali izraz »tiha privolitve«. Nič niso rekli, vendar je to za človeka, ki je bil obtožen, pomenilo smrt. Nekaj podobnega delamo čebelarji s svojimi čebelami. Zapomnite si: vračunane so 5- do 10-odstotne jesenske in zimske izgube čebel. Dober čebelar je tisti, ki izgubi manj kot 10 odstotkov družin. Kar je več, je njegova napaka, ki je posledica pomanjkanja znanja, izkušenj ali zgolj njegove »tihan privolitve«.

Rumeni panji so vedno bolj onesnaženi od drugih. Zakaj?

Hobi in ljubiteljski čebelarji

Besedi hobi in ljubiteljstvo sta sopomenki. Vendar zame to ne velja, prav tako pa to ne velja tudi, kadar se pogovarjamo o čebelah. Številni čebelarji poznajo to moje razlikovanje in številni med njimi se s tem strinjajo. Beseda »hobi« zame pomeni dejavnost, v katero je posameznik pripravljen vložiti veliko svojega časa, energije in denarja, posledica vsega tega pa je na koncu zgolj zadovoljstvo, na primer ob uspešno zloženi sestavljenki. Med te posameznike bi mirne duše vključila vse tiste lažnive kljukce, ki hočejo sebe in svet prepričati, da morajo od svojih drugih dohodkov vlagati v čebele. Ha ha ha! Nasprotno pa lepa slovenska beseda »ljubitelj«, ki izvira iz besede ljubiti, poudari celotno bistvo čebelarstva. Kajti imeti rad pomeni dajati in prejemati. In če čebelarji s srcem, se potrudijo, da se čim več naučijo, kajti več ko znaš, več lahko čebelam daš in več ti lahko vrnejo. Tudi materialno, poleg osebnega zadovoljstva, da si dober, uspešen čebelar. Pri tem ne mislim samo na tiste z nekaj deset ali sto panji, temveč na vse tiste z manjšim številom panjev, ki lepo skrbijo za svoje »ljubice« in jih ne pustijo propadati.

Grde besede boljjo

Smo pa čebelarji vseh vrst ljudje. Zavidljivost med nami gori, polena pod nogami so običajne zadeve in veliko je tudi obrekovanj – upam si staviti, da je razmerje vsaj ena grda beseda na kilo medu. Tudi »nakladanja« in napačnih interpretacij je veliko, tako kot povsod. Zgodilo se je, da mi je neki čebelar po koncu občnega zbora povedal, da je naš kolega, ki sicer čebelarji s 50 družinami, čez zimo prišel ob vse čebele. Ko sem stopila do njega in mu ponudila pomoč, sem izvedela, da mu je propadlo vsega 5 družin. Bil je zelo presenečen, kako informacije potujejo in se izrodijo v samo eni uri.

Prav tako sem bila presenečena tudi sama, ko sem po telefonu poklicala znanca, sicer vzrejvalca

Dan odprtih vrat v Sužidu

matic. Ne bom omenjala njegovega imena, vendar je bilo moje presenečenje popolno, ko me je vprašal, ali sem res kdaj izjavila, da so njegove matice najslabše. Si predstavljate, kako sem se počutila tisti trenutek? Še sreča, da me ta mož dobro pozna,

zato je slutil, da tu nekaj ni v redu. Držim se načela, da za hrbtom posameznika vedno rečem samo to, kar si človeku, ki stoji pred mano, upam povedati tudi v obraz.

Kako naj torej rečem kaj takega, če pa njihovo družino poznam že dvajset let, pri njih sem se celó sezono seznanjala z vzrejo matic, pri njih vsako leto kupujem matice in matičnike za svoje čebelarstvo ... in, ne nazadnje, njihove matice so na testiranih KIS-a vedno med najboljšimi.

Kaj naj še rečem? Uspešno novočite letošnje medeno letino. Naredite si kapital za naprej, pa ne samo v denarju, tudi v znanju. Pojdite na strokovna predavanja, ki jih organizirajo vaša društva. Še najslabši predavatelj ima toliko znanja, da se od njega lahko vsi kaj naučimo, vsak ima v svojem znanju nekaj biserov, zaradi katerih se ga splača poslušati, le izluščiti jih moramo iz množice izgovorjenih besed in jih uporabiti. ■

VETERINARSKI NASVETI

Veterinarski nasveti za oktober

Besedilo: **mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.**, VF - NVI, OE Nova Gorica, in **Anita Vraničar - Novak, dr. vet. med.**, VF - NVI, OE Novo mesto

V začetku oktobra že razpolagamo s podatkom o številu naravno odpadlih varoj po končanem poletnem zatiranju. **Če je to večje od 0,4 varoje/dan (3 odpadle varoje v sedmih dneh)**, to pomeni, da je v čebeljih družinah več kot sto varoj. V takem primeru se moramo oktobra odločiti za prvi del zimskega zatiranja, čeprav je v čebeljih družinah še nekaj zalege. O izbiri sredstva za zatiranje se posvetujte z vašim veterinarjem.

Z oktobrskim zatiranjem želimo doseči dva cilja, in sicer:

1. Razbremeniti družine večjega števila varoj. S tem preprečimo preveliko izčrpavanje družin, zmanjšamo možnost pojavnosti virusnih okužb, s tem pa se zmanjša tudi možnost izginjanja čebel.
2. Po oktobrskem zatiranju naj bi v družinah ostalo največ približno 100 varoj. Tolikšno število varoj namreč ne ogroža več obstoja družine. Te varoje bomo odstranili z zadnjim zimskim zatiranjem, ki ga bomo izvedli, ko v družinah ne bo več zalege. ■

SPOŠTOVANE ČEBELARKE IN ČEBELARJI!

Obveščamo Vas, da Vam tudi letos ponujamo nepakirani slovenski med vrhunske kakovosti po ugodnih cenah:

- cvetlični med po 3,20 EUR (če kupite več kot 300 kg v sodih je cena 3,10 EUR/kg;
- akacijev med po 3,90 EUR (če kupite več kot 300 kg v sodih je cena 3,80 EUR/kg;
- cvetlični med mešan s kostanjevim, po 3,50 EUR.

Med Vam lahko natočimo tudi v naše kozarce brez etiket, cena po dogovoru. V zalogi imamo tudi pakiran matični mleček vrhunske kakovosti, in sicer: 30 g po 22 EUR, 160 g po 88 EUR in 700 g po 336 EUR.

Tel.: 02/796 10 51 (med 8. in 11. uro dopoldne) ali info@cebelarstvo-pislak.si, www.cebelarstvo-pislak.si

Čebelarstvo PISLAK
Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Kako posaditi drevo?

Ob jesenski saditvi lip

Besedilo: **Janez Kolenko**, Zavod za gozdove Slovenije

V tem kratkem prispevku vam namenjam nekaj praktičnih nasvetov, da boste sadiko posadili strokovno pravilno in na kar najprimernejše mesto, tako za drevo kot za vas.

Z vidika rastišča ima lipa najraje globoka, apnena in zračna tla, ki so bogata z organskimi snovmi in dovolj vlažna. Dobro prenaša tudi delno zasenčenost, slabše pa mraz, sušo in onesnažen zrak. Pri izbiri mesta, na katero boste posadili lipo, morate čim bolj upoštevati te njene zahteve, poleg tega pa se morate zavedati tudi tega, da lipa lahko zraste tudi do 40 m visoko. Večina naših lip najverjetneje ne bo posajena v gozdnih sestojih, zato ne bodo tako visoke, gotovo pa bodo razvile široke krošnje.

Ko najdete primerno mesto, je sadiko seveda treba tudi posaditi. Najenostavneje bo, če izkopljete jamo, ki bo nekoliko večja od velikosti sadikinih korenin. Nato vstavite sadiko v jamo in jo zagrnete s prstjo. Med zagrinjanjem sadiko večkrat rahlo potresite, da zemlja čim bolj zapolni prostor med koreninami. Ko so korenine pokrite z zemljo, jo pohodite, da zemljo čim bolj pritisnete ob korenine, potem pa

jamo povsem zasujte. Ob tem morate paziti, da je sadika posajena približno 2 cm globlje, kot je bila v drevesnici, to pa zaradi tega, ker se bo zemlja še nekoliko posedla. Če je le mogoče, sadiko še malo zalijte. Med dolgotrajnejšimi sušnimi obdobji bo sadikam koristilo, če jih boste zalivali še nekaj let po posaditvi. ■

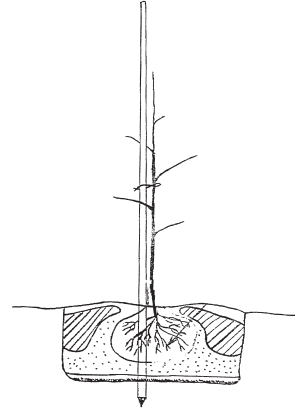

Foto: Semesadnike

Približuje se akcija sajenja medovitih rastlin. Čebelarstva bodo oktobra pisno obveščena, kdaj in kje bodo prevzela sadike lip za čebelarje. Zdaj pa ČD prosimo, da razmislijo, kako bo potekala akcija posaditve lip v društvu in da izberejo najprimernejše mesto za posaditev dreves.

Primer, vreden posnemanja

Besedilo in foto: **Franc Šivic**

Čebelar Stane Lovše iz Podutika pri Ljubljani je eden tistih navdušencev, ki v okolici svojega čebelnjaka leta in leta vneto zasajajo različne medovite grmovne in drevesne vrste (akacije, amorfe ipd.). V poštev pridejo robovi gozda, brežine jarkov, zapuščene jase in slabo rodovitni travniki. Tako bogati z zelenjem prostore, kjer bi sicer raslo kakšno manj vredno rastlinje ali celo plevel, svojim kot tudi sosednjim čebelam pa tako ustvarja pašo, ki je vsako leto bolj bogata. Vsako jutro že navsezgodaj obiše svoje nasade in se veseli, ko vidi, kako lepo uspevajo, včasih pa se tudi razžalosti, če najde kako drevo posekano. Življenje v sožitju s čebelami in rastlinami ga osrečuje in osmišlja njegovo bivanje na tej naši zemlji. Samo želimo si lahko, da bi bilo med nami še več takega navdušenja. Zdaj v jeseni, ko bomo dobili čebelarji na tisoče sadik lipe, bomo tudi mi poskrbeli za boljšo o čebeljo pašo po vsej Sloveniji. ■

Bujno rastoče akacije s svojim vonjem v obdobju cvetenja razveseljujejo prebivalce stanovanjskega naselja v Podutiku. Brez prizadevnega čebelarja Staneta Lovšeta bi tega nasada ne bilo.

5. sejem medovitih rastlin

Besedilo in foto: **Tomaž Samec**

V soboto, 16. maja 2009, je bila lžanska cesta v Ljubljani skoraj popolnoma zaprta za promet, saj so jo dobesedno zasedli številni ljubitelji medovitih in zdravilnih zelišč, čebelarji in drugi obiskovalci, ki jih zanima pisano cvetje in so se zato odpravili v Botanični vrt. V njem so namreč Slovensko društvo za kulturo vrtov in narodno zbirko rastlin (SVZ), Botanični vrt in Oddelek za biologijo Biotehniške fakultete pripravili jubilejni, 5. sejem medovitih rastlin.

Ob tej priložnosti je svojo dejavnost širši javnosti predstavila tudi ČZS, na pomoč pa so ji priskočili še čebelarji ČD Barje - Ljubljana. Pozornost je bila namenjena predvsem predstavitvi pomembnosti čebel in čebelarstva. Tako so si obiskovalci lahko ogledali opazovalni panj s čebelami in spoznavali razliko med matico, čebelo delavko in trotom. Seznanili so se z organizacijo čebelje družine, s pomembnostjo poslanstva čebel pri opravevanju različnih rastlin v naravi ter s koristmi, ki jih imajo čebelji pridełki za ljudi.

Poleg tega je bila na sejmu bogata tudi ponudba različnih medovitih rastlin, celo nekaterih zelo redkih in dragocenih, ki si jih je bilo mogoče tudi izmenjati.

Sicer pa so si obiskovalci lahko ogledali tudi vzorčen skalnjak in fotografsko razstavo »Ujeti trenutki« Alenke Gorza Jereb ter prisluhnili trem predavanjem, in sicer »Medonosne rastline, njihovo razmnoževanje in razširjanje« predavateljca Franca Šivica, »Trajnice v okrasnem vrtu« predavateljice Bernarde Strgar in »Šarm vrtnic« predavateljca Matjaža Mastnaka.

Obiskovalci so zelo zadovoljni zapuščali 5. sejem medovitih rastlin v Botaničnem vrtu. Za vso pomoč pri pripravi sejma se zahvaljujem ČD Barje - Ljubljana. ■

OBLETNICE

Na obisku pri čebelarju 90-letniku

Ob praznovanju njegovega 90. rojstnega dne sem na Mali Slevici pri Velikih Laščah obiskal člana našega društva Franceta Zakrajška. Vas je prava kmečka idila. Kmečke hiše so posejane ob cesti, sredi vasi so lepo obnovljen vaški vodnjak, obnovljena kapelica in, seveda, kot se za pravo vas spodobi, tudi vaška gostilna. Pri Drobničevih je domače ime obnovljene domačije, v kateri je bil France rojen in v kateri zdaj preživlja svojo starost. In če se srečata dva čebelarja, seveda ni treba ugibati, o čem je tekla beseda.

»Veš, čebelariti sem začel že kot fantič,« je začel France, ki nekaj zadnjih let preživlja v bolniški postelji. »Zbiral sem škatlice od proje, tiste kartonske, v katerih so imele naše mame projo, ki je bila nepogrešljiva za jutranjo belo kavo. Kosce sem prisil, da mi z vejico označijo najdeno mesto čmrljev in tako sem poleti imel tudi po 20 škatlic čmrljev,

katerim sem vsak drug dan spil po kakšen lonček čudovite medicīne. Moje navdušenje je kmalu opazil sosed Jaklič, ki je bil čebelar, in mi dal prvi roj. Seveda je prvo delo s čebelami potekalo v kranjcih. Izbruhnila je druga svetovna vojna in že leta 1941 sem bil deportiran v Nemčijo. Vrnil sem se šele poleti 1945. Tudi povojna kriza mi ni vzela volje do čebel, le čebele je bilo težko dobiti, ker jih ni veliko ostalo, denarja pa še za kozarec vina ni bilo, kaj šele za roj čebel. No, pa sem tudi tega dobil, si preskrbel Žnideršičev panj in tako začel čebelariti na novo. Pri delu v žnideršičih mi je s svojimi nasveti veliko pomagal tedanji tajnik čebelarskega društva Alojz Škulj, ki je bil zelo napreden čebelar in tudi odličan učitelj čebelarstva.«

Pripovedoval je tudi o težavnih povojnih letih, entuziazmu ljudi pri obnovi vasi, delovnih akcijah,

o furmanih, o vedno prazni denarnici, prvi zaljubljenosti, poroki, solze pa so mu zalile oči, ko je pripovedoval, kako je po rojstvu prvega otroka pokopal ženo. Tudi mene je ob tem spreletelo po vsem telesu, saj sem se takoj spomnil, kako žalostno je bilo tedaj, ko sem s starši šel kropit njegovo pokojno ženo. To je bila moja prva učna ura o smrti in ta človeku za vedno ostane v spominu.

»Voljo in moč do življenja pa sem črpal pri čebelah. Ko je bilo najhuje, sem šel v čebelnjak, in če tam ni bilo nobenega dela, sem preprosto odprl panj in poslušal šumenje čebel. No, pa se je tudi meni nasmehnila sreča in dobil sem novo družico, ki je bila kot prava mati pripravljena sprejeti majhno punčko. Rodila sta se nama dva sinova in končno smo zaživel pravo kmečko družinsko življenje. Da sem imel res srečo, žena dokazuje še zdaj, ko sem privezan na posteljo in tako rekoč odvisen od nje.«

France se še vedno zanima za dogajanje v družbi in naravi, zato je seznanjen tudi s težavami, ki smo jih čebelarji imeli v minuli čebelarski sezoni. Z žalostjo v srcu je sprejel novico, da je naša kmetijska politika znova dovolila uporabo pesticidov, ki so škodljivi za čebele. Tudi sam je med svojo dolgo-

Foto: Brane Borštnik

letno čebelarsko prakso doživel uspehe in padce, kljub temu pa ni obupal, saj je čebelaril vse dotle, dokler so ga ubogale noge. Tako kot je vsak čebelar ponosen na svojega naslednika, je France ponosen na sina Toneta, ki uspešno nadaljuje družinsko čebelarstvo. »Samo čebelariti ne smete prenehati,« nam sporoča naš devetdesetletnik, »kajti če se bo to zgodilo, bo naša lepa Slovenija kmalu puščava in tega čebelarji ne smete dovoliti za nobeno ceno.«

Brane Borštnik

MLADI ČEBELARJI

Otroški čebelarski tabor v Čebelarskem centru Slovenije

Ob koncu minulega šolskega leta je ČZS tako kot prejšnje leto na Brdu pri Lukovici pripravila tri-dnevni otroški čebelarski tabor. Udeležilo se ga je 21 otrok iz vse Slovenije. Nekateri od njih so že imeli izkušnje s čebelarjenjem ali pa so se tabora udeležili že lani. Drugi otroci so se tabora udeležili prvič. Na njem so se seznanili z delom čebelarja in pridobili znanje, ki ga potrebujejo za začetek čebelarjenja. Vsi so se seznanili z zgodovino čebelarjenja v Sloveniji, se posvetovali in izmenjali izkušnje s čebelarji mentorji, ki so jim pomagali pri delu v čebelnjaku, čeprav je bilo to zaradi neugodnega vremena zelo omejeno. Del delavnic je tako zaradi zelo slabega vremena odpadel, vendar smo skupaj z otroki poiskali druge dejavnosti, v okviru katerih so spoznali dodatno delo čebelarja. Otroci so se v okolici Čebelarskega centra seznanili tudi z medovitimi rastlinami, si pod mikroskopom ogledali zgradbo čebele, skušali so določiti vrste cvetnega prahu, spoznali so druge čebelje pridelke, se naučili senzoričnega razlikovanja med vrstami medu, nazadnje pa so se z določanjem kakovosti in vrste

Foto: Katja Škerjanc Jurčević

medu preizkusili tudi v laboratorijskem delu. Vsi skupaj smo tabor sklenili z nasmehom na licih in si obljubili, da ga prihodnje leto ponovimo, vendar z eno razliko – naročili bomo lepo vreme!

*Katja Škerjanc Jurčević,
svetovalka JSSČ za ekonomiko*

Pri čebelah se čas ustavi

Če opazujemo svet okoli sebe in če ga resnično zaznamo, potem se nam skrivnostno odkrije veliko drobnih stvari, ki jih zaradi mimobežnega trenutka pogosto prezremo. Dandanes preprosto hitimo drug mimo drugega, znancem že od daleč kričimo, da se nam mudi, ne utegnemo se ustaviti na klepetu, ker se že bojimo, da nam bo zmanjkalo časa. Našemu življenju gospodari čas in temu se ne moremo upreti.

Zato pa obstaja nekje tam zunaj, med cvetočimi travniki, polji in gozdovi brezčasen prostor, v katerem se ptice v miru pogovarjajo, mravlje v miru gradijo svoje mravljišče, le tu in tam jih zmoti lahkoten tek mladega srnjaka, ki želi osmukati mlado rastlinico.

Tam nekje v mirnem kotičku stoji tudi čebelnjak. Pa vendar okoli njega ni mirno. Sliši se brenčanje, tišje in glasnejše, vidimo čebele, kako izletavajo iz panja in se spet spuščajo k zreli panja. Prerivajo se s polnimi koški cvetnega praha, in preden vstopijo vanj, jih že pozdravijo domače čebele stražarke. Tam človek zares pozabi na čas. Celo večnost lahko opazuje dogajanje ob čebelnjaku in ni mu dolgčas.

Učence čebelarskega krožka na OŠ dr. A. Trstenjaka Negova želimo približati naravi in jih prepričati, da čas ne sme biti edini, ki usmerja naše bivanje. Morda nam bo to tudi uspelo. Ta generacija šestošolcev že četrto in peto leto vztrajno obiskuje krožek. Zanimivo je, da vsako leto dobimo še kakega novega člana iz tega razreda.

Zato smo se na šoli odločili, da njihovo vztrajnost nagradimo z obiskom pri čebelarju Jožetu Andrejču, ki se ukvarja z vzrejo matic. Čeprav so mladi čebelarji nekaj o tem že prebrali iz knjig, si tega v resnici niso znali predstavljati. S seboj smo povabili tudi našega zvestega čebelarja Jožeta Kramberger-

Foto: Slavica Trstenjak

ja, ki že skoraj vse svoje življenje usposablja mlade čebelarje. In kaj so naši mladi čebelarji lahko videli?

Ko so prispeli na domovanje gospoda Andrejča v Murskih Petrovcih, je čebelar že pridno hodil okrog plemenilčkov, ker je želel učencem pokazati matico, ki se je pravkar vrnila s svatbenega leta in ji je iz zadka še štrlela trotova moškost. Žal se je spretno skrivala, zato je čebelar sklepal, da je po vsej verjetnosti spet odletela na svatbeno veselico.

Gospod Andrejč se je pred očmi mladih čebelarjev lotil zanimivega dela. V majcane skodelice (matičnikove nastavke) je dodal matični mleček. Poiskal je dobro čebeljo družino s številnimi mladimi čebelami in jih ometel s sata, da čebelarja ne bi motile pri delu. Nato je s posebnim kaveljčkom previdno prijel ličinko in jo spustil v posodico z matičnim mlečkom. Učenci so kar obnemeli, ko so spremljali natančno čebelarjevo delo. Vseh podrobnosti jim niti ni uspelo vtisniti v spomin, pomembno pa je bilo, da so praktično spoznali tudi vzrejo matic na »umeten« način. Videli so tudi inkubator za matice. Čebelar jim je pokazal, kako mlado matico označi s številko in jo skupaj z nekaj čebelami shrani v posebno plastično posodico, nato pa jo preprosto po pošti pošlje naročniku. Zanimivo.

Mladi čebelarji pa so se razveselili tudi pokušnje hojevega medu. Čebelarjevi ženi so skoraj spraznili kozarček, napolnjen s suhim sadjem in oreški v medu. Na mizi sta jih čakala tudi medeno pecivo in domač jabolčni sok.

Gostoljubnost čebelarjev je brezmejna. Deležni so je bili tudi mladi čebelarji. Zato se Jožetu in Mariji Andrejč iz srca zahvaljujemo za njun čas in prijaznost.

*Slavica Trstenjak,
mentorica čebelarskega krožka*

Foto: Slavica Trstenjak

Čebelarji z medeno kraljico na AGRI

V okviru 47. mednarodnega kmetijsko-živilskega sejma – AGRA, ki je od 29. avgusta do 5. septembra potekal v Gornji Radgoni, so se predstavili tudi čebelarji. ČZS oz. JSSČ je v sodelovanju s ČZD Pomurja na sejmu postavila stojnico, na kateri je pripravila degustacijo čebeljih pridelkov in medenih pijač. Za peko in degustacijo medenega peciva je na stojnici poskrbel Izobraževalni center piramida Maribor. Ob tem so si lahko številni obiskovalci v vitrinah in na policah ogledali in postregli tudi s poučnim gradivom o čebeljih pridelkih in čebelarstvu. V soboto je prireditveni prostor obiskal predsednik države dr. Danilo Türk, ki so ga spremljali predstavniki tujih držav.

V nedeljo, 30. avgusta 2009, smo pripravili Dan čebelarjev, v okviru katerega smo na stojnicah širši javnosti še posebej predstavili čebelarstvo in čebelje pridelke. Posebnost letošnjega Dneva čebelarjev je bila osrednja prireditev, na kateri so razglasili medeno kraljico in rezultate mednarodnega ocenjevanja medu, ter podelili priznanja. Program je ves čas ušesom prijetno dopolnjeval cvenski oktet moških pevcev.

Zbrano občinstvo je najprej nagovoril dr. Stan-ko Kapun, predsednik ČZD Pomurja, ter predstavil zvezo kot združbo približno 600 čebelarjev iz 22 društev z obeh bregov Mure. Zveza namenja posebno pozornost skupnim razvojnim interesom, kot so trženje, odkup medu, zdravstveno varstvo čebel, informiranje o uporabi FFS ter čebelarski turizem. Direktor Direktorata za varno hrano g. Matjaž Kočar je pohvalil med kot najpristnejši dar narave, ki ga

Foto: Arhiv ČZS

Obisk predsednika dr. Danila Türka

brez čebel in čebelarjev ne bi bilo. V zadnjem času so čebelarji občutno izboljšali kakovost in zaščito medu. Direktor AGRE Janez Erjavec je poudaril, da je bilo ocenjevanje različnih kmetijskih pridelkov, predvsem vin, vedno del sejma, ob tem pa je izrazil veselje, da se letos ocenjevanju žlahtne kapljice znova pridružuje tudi ocenjevanje medu.

Na mednarodno ocenjevanje medu je letos prišlo 69 vzorcev, med njimi tudi vzorci iz Hrvaške, Avstrije in Madžarske. Strokovno komisijo je vodil g. Franc Tratnjek, šampion letošnjega ocenjevanja pa je pripadel čebelarju Jožetu Koklu in njegovemu akacijevemu medu.

Vrhunec Dneva čebelarjev je bila razglasitev medene kraljice – prve v zgodovini Slovenije. Prva medena kraljica je postala Nataša Bukovec, 20-letna študentka mikrobiologije iz Lipe ter članica ČD Beltinci. Ob razglasitvi je iz rok uglednih gostov prejela krono, lento in šopek medovitih rastlin – znamenja, na podlagi katerega ji je pripadel tudi naziv »Njena sladkost«. Izbor je med šestimi kandidatkami opravila šestčlanska komisija, ki ji je predsedovala mag. Lidija Matavž. Avtor projekta Medena kraljica, ki je tokrat potekal prvič na regionalni ravni ČZD Pomurja, je Branko Bratinščak, podpredsednik ČZD Pomurja in predsednik ČD Ljutomer, ki je pripravil tudi pravilnik, smernice in logotip izbora medene kraljice. Poslanstvo »njene sladkosti« je promovirati čebelarstvo, čebelje pridelke in čebelarski turizem ter opravljati častne naloge na različnih čebelarskih prireditvah. Medena kraljica je na Dnevu čebelarjev že izvedla svojo prvo nalogo,

saj je podelila priznanja, dosežena na mednarodnem ocenjevanju medu. Cilj ČZD Pomurja za prihodnje leto pa je v okviru AGRE izvesti vseslovenski izbor medene kraljice.

Foto: MB

Njena sladkost medena kraljica Nataša Bukovec

Medena kraljica Nataša Bukovec bo kot del svojega poslanstva obiskovala tudi čebelarske prireditve. Povabilo medeni kraljici posredujte mag. Lidiji Matavž, tel.: 031/622 730.

Dan čebelarjev se je nadaljeval s čebelariskim strokovnim posvetom o kakovosti medu in slovenskega medu z zaščiteno geografsko označbo. Kot predavatelj sta nastopila g. Milan Meglič in Nataša Lilek, svetovalka JSSC za zagotavljanje varne hrane. Na predavanjih je bilo opaziti tudi mlade čebelarje – odlikovance letošnjega tekmovanja mladih čebelarjev v Črni na Koroškem, ki jih je za ta namen Pomurski sejem obdaril z brezplačnimi vstopnicami. Po posvetu smo pripravili še novinarsko konferenco. Zaradi dobrega obiska in kakovostnega pro-

grama lahko Dan čebelarjev ocenimo kot uspešno prireditev, celotno predstavitev čebelarjev na AGRI pa nujno za popularizacijo čebelarstva tudi v prihodnje.

Lidija Senič, Tomaž Samec, Marko Borko

Fotografirali in snemali smo prireditev ob izboru 1. medene kraljice. Za vse informacije in naročila smo vam na voljo po tel.: 02/729 02 80 ali info@foto-tone.si

Projekt »Spoznajmo čebelarstvo dediščino«

»Spoznajmo čebelarstvo dediščino« je naslov projekta, s katerim smo laški čebelarji kandidirali na razpisu društva »Raznolikost podeželja« za sredstva sklada LEADER in bili na njem tudi uspešni. Gre za nepovratna sredstva evropskega kmetijskega sklada, namenjenega za razvoj podeželja. Društvo »Raznolikost podeželja« združuje občine Celje, Laško, Vojnik ter Štore, posamezna društva, med njimi tudi ČD Laško, ter več pravnih in fizičnih oseb s tega območja, vsi pa smo bili tudi njegovi ustanovitelji. Naloga društva je združevanje lokalnih akcijskih skupin, ki želijo prispevati k razvoju podeželja na svojem območju, pa tudi prisluhniti pobudam s terena, izvesti javni poziv za zbiranje projektov, ki jih pristojna komisija oceni ter predlagala v potrditev pisarni sklada LEADER.

Kot rečeno, je tudi naše društvo pripravilo projekt, z njim kandidiralo na razpisu ter bilo izbrano. Projekt je zelo obsežen, zato smo ga razdelili na tri faze in ga bomo izvajali dve leti (2009 in 2010). Tudi finančno je zelo zahteven, saj so vse dejavnosti ovrednotene na nekaj več kot 46.000 EUR. Prva faza je najahtevnejša in jo že izvajamo. Največji zalogaj bo prav gotovo ureditev vrta medovitih rastlin v parku Thermane, d. d., Laško, ki ga bo kot partner v projektu uredila Srednja šola za hortikulturo in vizualne umetnosti Celje pod vodstvom g. Trajčeta Nikoloskega.

Na vrtu bodo zasadili več kot štirideset vrst medovitih rastlin in vsako opremili s primerno tablico, na kateri bodo poleg imena opisane tudi lastnosti posamezne rastline. V vrtu bodo postavili tudi deset tematskih tabel, na katerih bo obiskovalec dobil vse informacije o pomenu čebelarstva od pradavnine do dandanes ter o čebeljih pridelkih. Tudi na apiterapijo nismo pozabili. Tri manjše vrtove bodo uredili pri treh čebelarjih, ki nameravajo v prihodnje svoja čebelarstva odpreti za turistične ogledne, nekateri pa tudi kot učne ali ogledne kmetije za vrtnice in šole. V prihodnje nameravamo vrtove povezati s poučno pohodno potjo.

Poleg priprav za ureditev vrtov potekajo tudi različna predavanja o rastlinah, čebelarstvu in turizmu. Izvedli smo že predavanje o zdravilnih oz. medovitih rastlinah. Vse delavnice in predavanja, ki so predvidena v Laškem, bodo izvedena v prostorih Thermane, d. d., Laško, ki nam že nekaj let ponuja »zavetje« in ki zelo podpira tudi naš projekt. Končno je tudi že usposabljanje za čebelarstvo turistične vodnike, ki ga je izvedel g. Franc Šivic. Na vse naše dejavnosti redno vabimo sosednja čebelarstva društva, posebej ČD Celje in ČD Vojnik, ki v projektu sodelujeta kot partnerja in pomagata pri izvedbi nekaterih dejavnosti, ki potekajo zunaj občine Laško.

Priprava projekta in njegova izvedba bi bila za nas čebelarje razmeroma trd oreh. Zato smo pomoč poiskali pri STIK-u Laško, ki je pravi naslov za te zadeve. Ob strokovni pomoči ter moralni podpori njihove sodelavke in vodstva STIK-a obstajajo vse možnosti, da bo projekt v prihodnje še nadgrajen. Tudi STIK Laško sodeluje v projektu kot partner. Seznam partnerjev pa s tem še ni končan, saj je vse več takih, ki bi se nam radi pridružili.

Franci Šolar, ČD Laško

Foto: Jože Blagotinšek

Redno srečevanje v prostorih STIK-a in usklajevanje dejavnosti (od leve proti desni): ga. Marina Bezgovšek, ga. Andreja Križnik, g. Jože Blagotinšek in predsednik ČD Laško g. Franc Šolar

Medeni dan v Žirovnici

Prva septembrska nedelja nas ni razveselila samo s čudovitim, že nekoliko jesensko obarvanim vremenom, ampak tudi z Medenim dnem v Žirovnici, ki sta ga ČD Antona Janše in JSSČ pripravila na hipodromu v Breznici. Na njem ni manjkalo zanimive ponudbe predvsem čebeljih pridelkov in z medom povezanih dejavnosti, saj so organizatorji skušali radovednost obiskovalcev potešiti tudi s sejmom domače hrane in domače obrti. Zanimivost dneva so bile predvsem dopoldanske čebelarke igre. V njih se je preizkusilo 19 ekip čebelarjev iz vse Slovenije. Skrbno pripravljene igre so od tekmovalcev zahtevale precej čebelarških spretnosti (zbijanje in žičenje satnikov, določanje vrst medu in prenašanje vode ter slikanje na panjske končnice, ki je potekalo ves čas tekmovanja). Po koncu iger so lahko vsi obiskovalci pokušali čebelje dobrote na degustacijah medu in medenih pijač. Osrednji del dneva, ki ga je obiskalo približno 2000 obiskovalcev, pa je bila gotovo prireditev ob praznovanju 90-letnice delovanja ČD Antona Janše. Slavnostni govornik je bil minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano dr. Milan Pogačnik, ki je poudaril pomembnost

sodelovanja vseh področij za zagotovitev uspeha in nadaljnega razvoja slovenskega čebelarstva.

Ob svojem jubileju je društvo izdalo tudi zbornik z naslovom »Kranjska sivka nas združuje«, v katerem je predstavljena zgodovina čebelarkega društva od začetkov do dandanes. Po končanem uradnem delu sta sledili razglasitvi rezultatov čebelarških iger in natečaja za najlepše urejeno okolico v občini Žirovnica. Prvo mesto je zasedla ekipa čebelarjev iz Preddvora, drugo ekipa čebelarjev iz Sežane, tretje mesto pa ekipa čebelarjev iz Lukovice.

Za skupno veselje pa niso poskrbele samo ekipe, ki so se veselile svojih dosežkov, temveč tudi ansambel Modrijani, ki je vse zabave željne obiskovalce razveseljeval še pozno v večer.

Vsekakor si vso pohvalo zaslužijo organizatorji, ki niso pozabili niti na naše najmlajše, saj so tudi zanje pripravili zabavo z napihljivimi igrali.

Za vse obiskovalce in udeležence iger je dan minil v znamenju veselja in skupnega druženja. Vsekakor si želimo, da bi prireditev postala tradicionala in da bi se znova zbrali tudi prihodnje leto.

Katja Škerjanc Jurčević

Foto: Kaja Pogačar

Foto: Kaja Pogačar

Srečanje čebelarkega in klekljarskega sveta

V Polhovem Gradcu je konec aprila tamkajšnje klekljarsko društvo pripravilo razstavo z naslovom Polhograjski gartelc. Med številnimi spretno izdelanimi čipkami, ki so ponazarjale cvetlice, je bila tudi čebela. Tako čipko je sklekljala članica Klekljarskega društva Polhov Gradec ga. Angelca Cankar. Je bila čebela v umetnosti bele niti prikazana že kdaj prej?

Milka Bokal

Klekljana čebela na klekljarski razstavi

Foto: Milka Bokal

Medeni dan v Sežani

V sodelovanju z Javno svetovalno službo v čebelarstvu smo 29. avgusta 2009 v Sežani pripravili Medeni dan. Za pripravo tega dogodka smo najprej sprejeli operativni program, potem pa smo na tej podlagi skupaj z občino Sežana pripravili dve novinarski konferenci, na katerih smo predstavili prireditve in njen namen. Izkazalo se je, da je bila odločitev o pripravi Medenega dne na dan občinskega praznika pravilna, saj je stojnice, tekmo in predavanje skupaj obiskalo približno 6.000 ljudi. Za nekoliko manjši obisk od pričakovanega je poskrbela vremenska napoved, saj so v medijih ves dan opozarjali pred neurjem s točo, to pa se na srečo potem pri nas ni zgodilo. Le zvečer, ob zaključku, je kratka ploha nekoliko preplašila obiskovalce srečanja.

Celotna zgodba se je začela že v petek, po novinarski konferenci sežanskega župana g. Davorina Terčona, ko smo novinarjem in gostom iz pobratenih občin na stojnicah predstavili ponudbo vseh »kraških dobrot«.

V soboto smo postavili devet stojnic s ponudbo domačih medov in drugih čebeljih pridelkov ter izdelkov. Na prireditvenem prostoru so se predstavili še ponudniki domačega ovčjega sira, brinjevca, terana, ponudniki sadja in zelenjave ter številna društva. Ekipe krajevnih skupnosti, ki so sodelovale v tekmovanju za našo nagrado, so se predstavile še s svojimi posebnostmi in sodelovale v tekmovanju za najboljšo joto.

Foto: Ivan Atelšek

Po mimohodu slavnostne povorke se je čebelarско društvo na »placu pred pošto« predstavilo s tekmovanjem v slalomu s satniki. Dogodek je potekal kar celo uro, saj so se na prizorišču izmenjavale ekipe in z izpadanjem poskrbele, da je zmagala najmlajša udeleženka, 17-letna Nina Ukmar in osvojila nagrado 20 kozarcev medu.

Zvečer smo pripravili zelo zanimivo predavanje dr. Franca Grošlja o apiterapiji. Nanj smo povabili predvsem kupce naših čebeljih pridelkov in jim strokovno predstavili dobrodejne učinke čebeljih pridelkov na človeški organizem. Zaradi številnih vprašanj občinstva in odgovorov dr. Grošlja se je predavanje zavleklo pozno v večer.

Po predavanju so si obiskovalci lahko ogledali zanimivo razstavo panjskih končnic, ki so jih na natečaju za nagrado 10 kg medu izdelali učenci 1. in 2. razreda Osnovne šole dr. Bogomirja Magajne iz Divače, ter razstavo pridelkov in izdelkov doma-

čih čebelarjev. Hkrati so se posladkali s kulinarčnimi in pekovskimi dobrotami naših »matic«, popili kakšno medico in se zadržali v prijetnem druženju z županom in njegovim spremstvom.

V okviru prireditve, ki je trajala ves dan, smo obiskovalcem razdelili približno 6.000 priložnostnih zgibank in vse propagandno gradivo, ki nam ga je ob tej priložnosti posredovala ČZS.

Ivan Atelšek,
predsednik ČD Sežana

Foto: Ivan Atelšek

Nov društveni prapor ČD Sveti Jurij ob Ščavnici

Ob gasilskem domu na Stari Gori je pod močnimi lipami, ki čebelarjem ponujajo bogato pašo, v soboto, 18. julija 2009, Čebelarstvo Sv. Jurij ob Ščavnici razvilo nov društveni prapor. Prireditve s pestrim kulturnim programom so se udeležili številni gostje, med njimi predsednik ČZS Boštjan Noč, predsednik ČZD Pomurja dr. Stanko Kapun, domači župan Anton Slana, župan občine Radenci Miha Petek in številni predstavniki sosednjih čebelarskih društev. Organizatorji prireditve so na stojnicah poskrbeli tudi za ponudbo čebelarskih pridelkov.

O zgodovini društva in o razviti prapora je govoril predsednik društva Branko Gerlica. Kot je dejal, ima čebelarstvo pri Sv. Juriju dolgotrajno tradicijo, saj je bilo čebelarstvo ustanovljeno že leta 1912. V skoraj stotih letih svojega obstoja je društvo doživelo številne spremembe. Leta 1976 se je združilo s Čebelarskim društvom Negova in se preimenovalo v ČD Negova-Videm, njegov predsednik pa je bil Jože Kramberger. Leta 2006 so se čebelarji z območja KS Negova odločili za ustanovitev svojega društva. Od tedaj se društvo imenuje ČD Sv. Jurij ob Ščavnici. V novo društvo se je ob ustanovitvi vključilo 17 članov, zdaj pa je vanj vključenih 37 čebelarjev. Društvo, ki ima v občini veliko podporo, je med svoje člane pridobilo tudi veliko mladih. Vsakemu čebelarju začetniku, ki se vključi v društvo, društvo da v uporabo nov naseljen panj z žigom čebelarskega društva. Kot je še povedal, je bilo razviti novega prapora nujno, saj je bil stari, ki so ga razvili leta 1984, že zelo dotrajan, poleg tega pa so bili na njem še simboli nekdanjega društva Videm-Negova. Ob koncu se

je g. Gerlica zahvalil predstavnikom občine za njihov velik posluš za delovanje društva, saj mu vsako leto dodelijo pomoč. V zameno zanjo društvo skrbi za tradicijo čebelarstva, čebelarji pa s se svojimi čebeljimi pridelki predstavljajo na različnih občinskih prireditvah. Zahvalil se je tudi 27 botrom in 143 darovalcem žebličkov, ki so pripomogli k razviti novega prapora.

Slavnostni govornik je bil predsednik ČZS Boštjan Noč. Kot je dejal, je vesel povabila, na katerem se zberejo čebelarji, ki v naši lepi deželi negujejo tradicijo čebelarstva. »Čebelarji smo lahko ponosni na velike slovenske čebelarje, kot sta tudi Anton Janša in Peter Pavel Glavar. Ti so slovensko čebelarstvo ponesli v svet in dokazali, da smo Slovenci narod čebelarjev.« Po njegovih besedah si ČZS prizadeva, da bi evropski parlament sprejel sklep o zaščiti čebele kot ogrožene živalske vrste. S tem bi čebelarji dobili več možnosti za pridobitev pomoči za svojo dejavnost, hkrati pa bi zaščitili tudi avtohtono kranjsko čebelo. Ob tem je izrazil tudi veselje, ker se letos niso dogajali tako množični pomori čebel kot lani. Po njegovem mnenju se v kmetijstvu vse bolj zavedajo posledic pomora čebel. Društvu je zaželel uspešno delo, čebelarjem pa, da bi jih novi prapor spodbujal k ohranjanju čebelarske tradicije.

Predsednik ČZD Pomurja dr. Stanko Kapun je dejal, da je posebej vesel, ker lahko spremlja razviti prapora društva, iz katerega izhaja. Kot je povedal, je svoje prvo znanje o čebelarstvu pridobil v domačem okolju, v katerem je bil pri skoraj vsaki hiši postavljen kak čebelji panj. Tedaj so se kmetje zavedali pomena čebelarstva za kmetijstvo. Izrazil

je prepričanje, da bodo čebelarska društva še naprej ohranjala čebelarsko tradicijo. Velik pomen pri tem imajo tudi združenja, kot sta ČZD Pomurja in ČZS, saj s svojimi zahtevami lahko nastopajo pred najvišjimi predstavniki Slovenije in Evropske unije.

Vrhunec prireditve je bilo razviti prapora, ki sta ga razvila župan Anton Slana in predsednik ČD Branko Gerlica. Kot je v navadi, so prapor okrasili s trakovi botrov, ki so za prapor darovali večje zneske, drog prapora pa je bil okrašen s 143 žeblički. Razviti prapor, ki ga je držal v rokah tajnik društva Janko Žunič, je blagoslovil jurovski kaplan Boštjan Ošljaj. Od Janka Žuniča je prapor v varovanje sprejel praporščak Ivan Ketiš.

Ludvik Kramberger

Novi društveni prapor v rokah tajnika društva Janka Žuniča

Japonski dokumentarec o kranjski čebeli

V prvi polovici avgusta 2009 se je v Sloveniji mudila tričlanska ekipa japonske TV z režiserko Satoko Saito na čelu. Že pred prihodom v našo državo mi je gospodična Saito po elektronski pošti sporočila, da je v knjižnici Univerze Tamagawa našla znanstveno čebelarsko revijo *Honeybee science* iz leta 2002 in v njej moj članek v japonsčini z naslovom Slovenija – domovina kranjske čebele. Vsebina članka jo je tako pritegnila, da je sklenila priti v Slovenijo in posneti vse tisto, o čemer sem pisal in kar sem fotografiral: kranjsko čebelo, poslikane panje in čebelnjake, kraje, v katerih sta živela Janša in Glavar, medovite rastline in našo krajino.

Snemanje je trajalo skoraj dva tedna in ekipa se je nato zadovoljna ter z veliko posnetega gradiva vrnila na Japonsko. Zadovoljni pa smo tudi vsi, ki smo

Foto: Franc Šivic

pri snemanjih sodelovali, saj bo televizijski dokumentarec učinkovito promoviral Slovenijo ter njeno čebelarstvo na japonskem turističnem trgu.

Franc Šivic

Sejem čebelarske opreme v Piacenzi

Kot že nekaj let, sem po dogovoru z Regijsko zvezo P. P. Glavarja tudi letos pripravljala program izleta v Piacenzo, kjer je vsako leto največji italijanski sejem čebelarske opreme. Ker se mi je zdelo, da samo ogled sejma ni dovoljšen razlog za tako dolgo pot, sem se lotila iskanja večjega čebelarja v okolici. Naletela sem na Davida Mora, ki je bil takoj pripravljen sodelovati. Čebelar Moro je iz province Milana, konkretnije iz Assaga, ki se razprostira na 2.762 km² površine in v katerem živi 4 milijone ljudi.

Ko smo prispeli v Piacenzo smo se hitro porazgubili med stojnicami, na katerih je bilo mogoče kupiti vse za čebelarjenje. Po ogledu sejma smo se odpravili do čebelarja Davida Mora in njegovega »čebelnjaka«. To pa je bil pogled! Pristali smo v industrijski coni, konkretnije pred proizvodno halo, veliko približno toliko kot supermarket. Gostoljubno nas je sprejela celotna Davidova družina.

Najprej smo si ogledali točilnico medu, opremljeno z računalniško vodeno linijo za polnjenje medu v kozarce. Med potuje najprej v pasterizator, kjer se v štirih do petih minutah segreje na 78 °C, nato pa ga zelo hitro tudi ohladijo na 38–40 °C. Potem se 2000 kg medu pretoči v sode, iz katerih se prečrpava neposredno v kozarce, ki potujejo po tekočem traku, kjer jih računalniško vodena kovinska roka zapre s pokrovčki, etiketna naprava pa prilepi etiketo. Na začetku in na koncu linije sta potrebna dva delavca, prvi uravnava pritek medu glede na velikost kozarca, drugi pa obdelane kozarce pakira v škatle in jih zloga na paleto. Ob našem obisku so nam predstavili polnjenje sonaravno pridelanega

medu akacije, s katero oskrbujejo vse lekarne po Italiji. Kot zanimivost lahko povem, da računalnik, ki usmerja polnjenje določene linije medu, stane 50 tisoč EUR, etiketirni del pa 18 tisoč EUR.

Honeymoon je družinsko podjetje, ki posluje tako rekoč po vsem svetu. Ukvarjajo se z uvozom medu iz evropskih in zunajevropskih držav in hkrati z izvozom italijanskega medu. V njegovih prostorih pretočijo 1500 ton medu na leto. Največ medu uvozijo iz Romunije, Madžarske, Španije in Argentine. Vsak uvoz tudi skrbno analizirajo, saj so zavezani načelom znamke QC&I, zato si ne morejo privoščiti kakih nedovoljenih substanc v medu. Poleg že znanih vrst medu najdemo v njihovi prodajni liniji tudi med agrumov (pomaranče, limone, mandarine) ter evkalipta, sivke, rožmarina in timijana. Velik delež ima tudi prodaja sonaravno pridelanega italijanskega medu.

Poleg polnilnice ima David tudi druge stavbe, v katerih hrani čebelarski material za svoje čebelnjake. Letos namerava število svojih družin s šeststo

Foto: Ago Brčić

povečati na osemsto. Čebelarški kompleks zao- krožuje tudi trgovina s čebelarškimi pripomočki, njegovo podjetje pa je tudi zastopnik največjega italijanskega proizvajalca čebelarške opreme Lega.

Polni vtisov smo se odpeljali proti Emilii Romagni na ogled proizvodnega obrata Tabec. Po obsegu je ta proizvajalec čebelarške opreme na ravni omenjene

največje linije Lega. Razstavno in prodajno blago ob- sega vse od panjev, sodov iz nerjaveče pločevine do najmanjših čebelarških potrebščin. Tudi tam nas je pričakal lastnik tovarne Renato Tagliati z ženo Virginio. Ob zakuski smo veselo pokramljali, hkrati pa tudi marsikaj kupili, potem pa nas je čakala še dolga pot domov.

Vladimira Pibernik

Deseto ocenjevanje medu v Pomurju

Vabimo vas, da se udeležite ocenjevanja medu, ki ga bo letos že desetič organizirala Čebelarška zveza društev Pomurja. Na ocenjevanje so poleg slovenskih čebelarjev vabljeni tudi čebelarji iz sosednjih držav – Hrvaške, Madžarske in Avstrije.

Vzorce medu bomo zbirali na Nacionalnem veterinarskem inštitutu, enota Murska Sobota, Noršinska c. 35, od ponedeljka, 12. oktobra 2009, do četrтка, 15. oktobra 2009, od 8. do 13. ure. Pristojbina za vzorec medu je 10 evrov. Dodatne informacije po tel.: 02/521 19 91 ali 041/606 013 (Franc Tratnjek). Kotizacijo lahko nakažete tudi po pošti, in sicer na TR ČZDP, št. 0234 0025 4143 681, s pripisom »Za ocenjevanje«. Če boste vzorce poslali po pošti, morate pošiljki dodati fotokopijo nakazila o kotizaciji.

Po Pravilniku o ocenjevanju medu, ki ga je UO ČZS sprejel 17. 9. 2007, lahko na ocenjevanju medu sodeluje vsak organiziran čebelar ali polnilc medu. Posa-

mezen vzorec medu sestavljajo trije kozarci medu, ki morajo biti označeni z nalepko, na kateri so navedeni vrsta medu, lot (oznaka serije) ter ime in naslov čebelarja, za polnilca pa ime in naslov polnilnice. Vzorci medu morajo biti v steklenih kozarcih z neto maso od 450–500 g in zaprti z novimi kovinskimi pokrovi. Čez pokrov mora biti prelepljena prelepka. Ob oddaji medu mora čebelar oddati tudi izjavo, v kateri navaja, da je med slovenskega porekla (tuji čebelarji morajo navesti pašni okoliš v svoji državi), da je higiensko neoporečen, da ne vsebuje ostankov antibiotikov ali sredstev za zatiranje varoj, ki niso dovoljeni za uporabo v čebelarstvu ter da je pri pridelavi upošteval smernice dobre čebelarške prakse. Med ne sme biti starejši od enega leta, čebelar pa ga mora imeti najmanj 25 kg.

O poteku ocenjevanja bomo čebelarje obvestili naknadno!

Dr. Stanko Kapun, predsednik ČZDP

Ocenjevanje medu v Ilirski Bistrici

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji, vabimo vas, da se udeležite senzoričnega ocenjevanja medu, ki ga bo organiziralo ČD Antona Žnideršiča iz Ilirske Bistrice. Vabljeni tudi čebelarji iz sosednjih držav.

Ocenjevanje medov bo potekalo na podlagi Pravilnika o ocenjevanju medov, Pravilnika o označevanju predpakiranih živil in Pravilnika o medu. Predsednica komisije bo **ga. Mojca Jamnik, univ. dipl. inž. živil. teh.**, z Biotehniške fakultete v Ljubljani, člani komisije pa bodo pokuševalci medov iz ČD Antona Žnideršiča.

Čebelarji z najboljšimi medovi bodo prejeli tudi praktične nagrade. Vzorce bomo sprejemali v Čebelarškem domu (Vencinova hiša), Levstikova ulica 8a v Ilirski Bistrici, in sicer

- 15. oktobra 2009 od 17.00–19.00 ure in
- 16. oktobra 2009 od 17.00–19.00 ure.

Do 20. oktobra 2009 lahko vzorce pošljete tudi po pošti, in sicer na naslov: g. Zorko Šabec, Prešernova 46, 6250 Ilirska Bistrica.

Vzorci morajo biti polnjeni v steklene kozarce s prostornino 450–500 g in zaprti z novimi kovinskimi

pokrovčki. Čez pokrovček in kozarec mora biti prelepljena prelepka, ki zagotavlja originalno pakiranje. Za en vzorec je treba oddati tri kozarce. Pristojbina za en vzorec je **10 EUR**, plačate pa jo lahko bodisi ob oddaji vzorca z gotovino bodisi z nakazilom zneska na **TR št.: 10100-0035699293, Banka Koper, za ČD Antona Žnideršiča, Prešernova 46, Ilirska Bistrica**. Tisti, ki bodo vzorce poslali po pošti, morajo pošiljki priložiti fotokopijo potrdila o plačilu pristojbine in izjavo čebelarja, da so med nabrale njegove čebele. Podpisano izjavo morajo oddati tudi čebelarji, ki bodo vzorce prinesli osebno.

Senzorično ocenjevanje bo 27. oktobra 2009 ob 16. uri v Čebelarškem domu v Ilirski Bistrici. Senzoričnega ocenjevanja se lahko kot opazovalci udeležijo tudi čebelarji, ki so oddali svoje vzorce v ocenjevanje.

Podelitev priznanj s kulturnim programom bo **7. decembra 2009 ob 17. uri** v Čebelarškem domu v Ilirski Bistrici. Prisrčno vabljeni!

Za dodatne informacije lahko pokličete po tel.: 041/391 174 (Jugoslav Logar).

Zorko Šabec, predsednik ČD Antona Žnideršiča

Mednarodno ocenjevanje medu v Sežani

Vse čebelarje vabimo, da se 24. oktobra 2009 udeležijo jubilejnega, 10. mednarodnega ocenjevanja medu, ki ga bo organiziralo ČD Sežana. Nanj so poleg slovenskih vabljeni tudi čebelarji iz tujine. V skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu v RS bo med ocenjevala državna komisija. Glede na prežete ocene bodo vzorci prejeli bronasto, srebrno ali zlato priznanje. Najboljši medovi po posameznih kategorijah bodo nagrajeni. Šampion v absolutni konkurenci bo za nagrado prejel kraški pršut.

Vzorke bo treba oddati od 5. do 15. oktobra, in sicer pri g. Mirku Furlanu, Brkinčeva 24, 6210 Sežana (tel.: 05/734 60 54). Polnjeni morajo biti v steklene kozarce z neto maso 450 g in zaprti z novimi kovinskimi pokrovi. Za en vzorec so potrebni trije kozarci medu. Pristojbina za en vzorec medu je 10

EUR in jo je treba pred oddajo vzorca nakazati na TR št.: 10100-0034942111 ČD Sežana. Če boste vzorce poslali po pošti, je treba pošiljki priložiti tudi potrdilo o plačilu pristojbine. Posamezen vzorec mora biti označen v skladu z veljavnimi predpisi. Ob oddaji mora čebelar podpisati izjavo, da so med nabrale njegove čebele, da ne uporablja antibiotikov in da za zatiranje varoj uporablja registrirana in/ali dovoljena sredstva po navodilih proizvajalca.

Podelitev priznanj bo 14. novembra 2009 v društvenih prostorih v Povirju. Po podelitvi si boste lahko ogledali tudi razstavo sodobne čebelarske tehnologije, pripravili pa bomo tudi družabno srečanje in pokušnjo najbolj ocenjenih medov.

Ivan Atelšek, predsednik ČD Sežana

17. ocenjevanje slovenskih medov

ČD Ljubljana Moste-Polje vabi na 17. ocenjevanje slovenskih medov, ki bo potekalo v skladu z društvenim pravilnikom o ocenjevanju medu. Sodelujoči morajo oddati po en vzorec ene vrste medu, pakiran v 720 ml steklenem kozarcu brez oznak. Na kovinskih pokrovi mora biti nalepka s točnim naslovom čebelarja, telefonsko številko, naslovom njegovega čebelarskega društva in z oznako vrste medu. Podpisati morajo izjavo, da so med nabrale njegove čebele na ozemlju Slovenije, in izjavo, da med podarjajo v dobrodelne namene. Kotizacija je 12 EUR na vzorec. Vzorcev in kotizacije ne vračamo, ne glede na to, ali je bil vzorec nagrajen ali ne.

Osebna oddaja vzorcev bo v soboto, 17. oktobra 2009, od 9. do 17. ure, v Zadržnem domu v Zadvo-

ru, Cesta II. grupe odredov 43. Tisti, ki boste vzorce poslali po pošti, jih pošljite na naslov: Anton Kremesec, Novo Polje c. XII/10, 1260 Ljubljana-Polje. Tak vzorec mora biti primerno zaščiten in opremljen z oznako lomljivo. Priloženi mu morajo biti prijava z oznako vrste medu in osebnimi podatki, izjavi o izvoru medu in odstopu vzorca ter znesek kotizacije.

Podrobne informacije dobite po tel.: 031/683 015, 040/556 852 in na spletni strani društva: www.geocities.com/cebelarsko_drustvo_ljimp

Na spletni strani najdete tudi pravilnik, izjavo in obrazce za prijavo, na njej pa bodo objavljene tudi rezultati ocenjevanja. Vljudno vabljeni!

Jože Rus, predsednik ČD Ljubljana Moste-Polje

4. regijsko ocenjevanje medu Novo mesto 2009

V okviru simpozija o P. P. Glavarju vas vabimo tudi na 4. regijsko ocenjevanje medu. Vzorke lahko odda vsak čebelar/-ka, ki ima najmanj 25 kg medu, enakega vzorca. Podpisati mora izjavo, da so med nabrale njegove čebele, da ne uporablja antibiotikov in da za zatiranje varoj uporablja registrirana in/ali dovoljena sredstva po navodilih proizvajalca. Za en vzorec so potrebni trije kozarci s prostornino 370 ml. Vsak vzorec mora biti opremljen s prelepko in nalepko, izpolnjeno v skladu s Pravilnikom o ocenjevanju medu.

Vzorke bomo sprejemali od 9. do 11. oktobra 2009 na naslovu: Tine Košmerl, Petelinjek 33, Novo mesto (tel. 07/334 41 91 ali 051/344 512). Lahko jih prinesete osebno ali pošljete po pošti.

Če jih boste poslali po pošti, pošiljki priložite še fotokopijo položnice o plačani pristojbini (ČD Novo mesto, št. TR: 02970-0018301058; naslov: Dolž, Lipnica 15, 8000 Novo mesto). Če boste vzorec oddali osebno, boste pristojbino plačali ob izročitvi vzorca. Pristojbina za vsak vzorec je 15 evrov.

Senzorično ocenjevanje bo potekalo 17. oktobra 2009. Rezultati ocenjevanj bodo objavljene na spletni prireditvi, ki bo predvidoma 27. novembra 2009. Najbolje ocenjeni medovi bodo nagrajeni.

Podrobne informacije so objavljene tudi na spletni strani Čebelarskega društva Novo mesto: <http://cebelarjinm.com>

ČD Novo mesto

Združevanje kmetijskih gospodarstev (KMG) in posledice združitve z vidika obdavčitve za čebelarja

Na podlagi pravilnika o registru kmetijskih gospodarstev (Ur. l. RS, št. 122/08), ki določa način vodenja registra kmetijskih gospodarstev so upravne enote po Sloveniji v preteklih mesecih kar nekaj čebelarjev pozvale na združevanje KMG-MID številk znotraj enega gospodinjstva, kar je posledica 5. člena omenjenega pravilnika. V njem je zapisano, da je na kmetijo lahko vpisano eno ali več gospodinjstev, na katerih se en ali več članov ukvarja s kmetijsko dejavnostjo. Posamezno gospodinjstvo pa je lahko vpisano le na eni kmetiji. To pomeni, da ste v kolikor imate na kmetiji prijavljeno eno gospodinjstvo, potem takem morali združiti vse do sedaj obstoječe KMG-MID številke v eno (tudi KMG-MID številke, ki ste jih imeli izključno za čebelarjenje). Pri tem združevanju je za čebelarje najbolj pomembno predvsem dejstvo, da na področju obdavčitve s tem ni prišlo do sprememb, saj se po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o dohodnini (ZDoh-2B, Ur. l. RS, št. 78/08) oprostitev obdavčitve do 40 čebeljih panjev prizna tako, da se davčna osnova od potencialnih tržnih dohodkov čebelarstva zniža za delež, ugotovljen iz razmerja med številom oproščenih panjev in skupnim številom panjev v uporabi članov kmečkega gospodinjstva. Oprostitev obdavčitve za prvih 40 panjev je tako vezana na gospodinjstvo in se z združevanjem KMG-MID številk ne spreminja. V kolikor ste imeli do sedaj priznamo oprostitev obdavčitve za 40 panjev in ste imeli na kmetijskem gospodarstvu znotraj enega gospodinjstva vpisanih več KMG-MID številk, se vam je tudi do sedaj upoštevala oprostitev obdavčitve prvih 40 panjev za skupno gospodinjstvo, ne glede na število KMG-MID številk, ki ste jih imeli znotraj enega gospodinjstva.

Za čebelarje dodatno pomembno vprašanje, ki je nastalo z združevanjem KMG-MID številk, je tudi vprašanje pridobivanja sredstev iz javnih razpisov s področja čebelarstva, saj so bili do sedaj vezani na določitev KMG-MID številk (tudi samo z namenom čebelarjenja). Po zagotovilih SIR-a naj bi bili po dogovoru z MKGP vsi javni razpisi, ki se že oblikujejo ali se v bodoče šele bodo, prilagojeni novim združenim vpisom v register kmetijskih gospodarstev. Sredstva bo tako lahko iz naslova kmetijskega gospodarstva pridobil tudi član kmetije, ki bo vpisan pod KMG-MID številko kot lastnik/imet-

nik čebel, ne bo pa hkrati tudi nosilec kmetijskega gospodarstva.

Spremembe, ki so nastale z združevanjem kmetijskih gospodarstev naj na čebelarje ne bi posebno vplivale. Če pa s preostalimi imetniki KMG-MID številk dejansko ne živite več v istem gospodinjstvu, pa lahko stanje uredite v evidenci gospodinjstev (uredite ločeni gospodinjstvi), in s tem obdržite ločene KMG-MID številke.

Za dodatne informacije pokličite na tel. št.: 040/436 513 (ga. Škerjanc Jurčević).

Viri:

Zakon o kmetijstvu (Ur. l. RS, št. 45/08)

Pravilnik o registru kmetijskih gospodarstev (Ur. l. RS, št. 122/08)

ZDoh-2B, (Ur. l. RS, št. 78/08)

Spoštovane čebelarke in čebelarji!

Po konkurenčnih cenah
odkupujemo vse vrste medu.
Nova odkupna cena za gozdni
med je **3,50 €** za kilogram.

Za dodatne informacije
pokličite na telefon
(01) 475 75 11
Medex, d.d.

Čebelarški pregledniki – svetovalci na terenu

Ob pojavu problema, ki ga čebelar ne zna rešiti sam, naj se o njem posvetuje s čebelarškim preglednikom. Obisk in svetovanje čebelarškega preglednika sta za čebelarja brezplačna, saj stroške poravnava JSSČ. Vse njihove naloge so tako usmerjene v pomoč čebelarju in v rešitev problema, ki se pojavi v njegovem čebelarjenju.

Čebelarški pregledniki tudi svetujejo, naj v skladu z zakonodajo zagotavljajo notranji nadzor. Poleg tega v okviru interne kontrole opravljajo tudi terensko analizo medu. Ugotavljajo vsebnost vode v medu in izmerijo električno prevodnost medu, to pa je čebelarjem v pomoč pri določanju izvora medu.

Čebelarški pregledniki pomagajo tudi čebelarjem začetnikom, ki šele vstopajo v svet čebelarstva. Svetujejo jim pri reševanju njihovih težav, tako da čim

prej postanejo čim bolj samostojni pri oskrbi svojih družin in poznavanju njihovega razvoja.

Poglavitne naloge čebelarških preglednikov so torej obiskovanje čebelarjev in njihovih čebelnjakov, pomoč čebelarjem pri pregledovanju čebeljih družin, ocenjevanje pravilnosti razvoja in živalnosti družin ter izvajanje interne kontrole medu.

Zato čebelarji, pokličite čebelarškega preglednika, kadar vas muči negotovost ali nejasnost, ob morebitnih spremembah pri razvoju družin, ne navadnem vedenju ali ob morebitnih spremembah čebel, zalege ali družin. Preglednik vam bo svetoval, kako odpraviti težave, in njegovo svetovanje bo pripomoglo, da bo vaše čebelarjenje uspešnejše.

Tomaž Samec, svetovalec JSSČ za zagotavljanje varne hrane

Minianketa o zatiranju varoj

Na ČZS smo 27. avgusta 2009 med čebelarji člani ČZS po telefonu izvedli anonimno minianketo (N = 10) o enotnem poletnem zatiranju varoj. Anketirance smo povprašali o učinkovitosti enotnega pristopa, primernosti akaricidnega sredstva in organizacijski izvedbi enotnega zatiranja varoj.

Na prvo vprašanje, ali enoten pristop k poletnemu zatiranju varoj pripomore k boljšemu zdravstvenemu stanju čebel, je 80 % anketirancev odgovorilo pozitivno. Pri tem so opozorili, da je tak pristop zelo odvisen tudi od izbranega sredstva. Nekaj čebelarjev je menilo, da pristop kljub vsemu ni bil povsem enoten niti po uporabljenem sredstvu niti po času zatiranja. Očitno se manjši del čebelarjev še vedno »matra po svoje«, zato popolnega poenotenja še ni.

Na drugo vprašanje, ali je izbrano akaricidno sredstvo primerno za enotno poletno zatiranje varoj ali ne, so čebelarji odgovarjali precej različno. 30 % čebelarjev meni, da je izbrano sredstvo Apivar primerno in učinkovito, enak delež čebelarjev pa je prepričan, da sredstvo ni dovolj učinkovito. 20 %

jih na to vprašanje ni moglo odgovoriti, ker se na to bodisi ne spoznajo bodisi je bilo še prezgodaj, da bi vedeli. Dva čebelarja od anketiranih (20 %) pa sta uporabila sredstvo Apiguard in oba sta z njegovim učinkovanjem zadovoljna.

Na zadnje vprašanje, kaj menijo o organizacijski izvedbi enotnega zatiranja, ki je bila v pristojnosti NVI in ČZS, so vsi anketiranci odgovorili, da je bila ta dobra oz. zelo dobra. Menili pa so, da bi bilo v prihodnje koristno, če bi čebelarji dobili več navodil o uporabi sredstev.

Poglavitne težave, ki se pojavljajo pri izvajanju enotnega zatiranja varoj, je glede na telefonsko minianketo mogoče strniti v dve točki. Prva je učinkovitost izbranega akaricidnega sredstva, druga pa enotnost zatiranja glede na čas in uporabljeno sredstvo. Tako naj bi prizadevanja vseh sodelujočih pri izvedbi enotnega zatiranja varoj v prihodnje usmerili prav v časovno usklajeno zatiranje z enotnim sredstvom.

MB

Trgovina **ČEBELARNA**
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON
 Kopic Milena s.p.
 ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
 torek-petek: od 8. do 17. ure
 sobota: od 8. do 12. ure
 nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa po vnaprejšnjem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:
 - čebelarško opremo in pribor
 - med in ostale čebelje izdelke
 - darilna izdelki iz čebeljih proizvodov
 - čebelarška literatura

Dan apiterapije

ČZS in JSSČ vas **9. oktobra 2009** vabita na Dan apiterapije v Čebelarski center Slovenije na Brdu pri Lukovici. Ob Dnevu apiterapije, vas vabimo na več brezplačnih predavanj o uporabi čebeljih pridelkov v vsakdanjem življenju. Še posebna pozornost bo letos namenjena **propolisu**. Predavali bodo priznani strokovnjaki in zdravniki z izkušnjami pri zdravljenju z apiterapijo.

Program v petek, 9. oktobra 2009:

15.30 – Podelitev licenc pokaševalcem medu,
16.30 – Tehnike pridobivanja propolisa – Vlado Pušnik, Norbert Jedlovčnik,

17.00 – Propolis in zdravje – prim. dr. Majda Kurinčič Tomšič,
17.30 – Uporaba propolisa v apiterapiji – dr. med. Franc Grošelj,
18.00 – Uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji – dr. Rodoljub Živadinovič.

Na stojnicah, na katerih se bodo predstavili slovenski čebelarji, boste lahko pokusili čebelje pridelke in izdelke iz čebeljih pridelkov, jih po želji kupili in tako obogatili domačo lekarno z izdelki slovenskih čebelarjev. Na ogled bo tudi razstava starega čebelarskega orodja, obiskala pa nas bo tudi **Medena kraljica**. Vljudno vabljeni!

Simpozij o Petru Pavlu Glavarju in Medeni dan na Lanšprežu

Ob 225. obletnici smrti P. P. Glavarja bosta ČZS in zavod Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma 16. in 17. oktobra 2009 v prostorih zavoda Grm pripravila mednarodni simpozij. Hkrati s simpozijem bo na Lanšprežu potekal Medeni dan.

Program simpozija o Petru Pavlu Glavarju

Petek, 16. oktobra 2009:

10.00: Slovesen začetek simpozija
10.30: Pozdravni nagovori
11.00: Sožitje kmetijskih dejavnosti v naši državi
11.20: Slovensko strokovno slovstvo na področju živinoreje in čebelarstva: izdaje do leta 1945
11.40: Umni Peter Pavel Glavar, gospod na Lanšprežu med leti 1766 in 1784
12.00: Ali slovenski kmet v danih okoliščinah še teži k povečanju pridelave hrane?
12.20: Perspektive slovenske govedoreje
12.40: Kakšno je zdajšnje stanje v vinogradništvu in kaj se obeta v prihodnje?
13.00: Prihodnost slovenskih gozdov in pomlajevanje jelke
13.20: V Glavarjevem času je bila ajda ena najpomembnejših čebeljih paš – ali še lahko računamo nanjo?
13.40: Razmišljanje našega kmeta o čebeli
14.00: Kosilo
15.00: Peter Pavel Glavar – prvi klasik čebelarstva stroke pri nas. Kako pomembna je njegova čebelarstva zapuščina za tretje tisočletje?
15.20: Kako deluje Javna svetovalna služba v čebelarstvu?
15.40: Kratek pregled čebelarstva izobraževanja pri Čebelarski zvezi Slovenije in njenih predhodnicah
16.00: Okrogla miza in splošna razprava
17.00: Družabni večer

Sobota, 17. oktobra 2009:

9.00: Po sledeh Petra Pavla Glavarja – Opis turistične poti
9.20: Glavarjeva dediščina v Komendi zdajšnjega časa
9.40: Domovanje Petra Pavla Glavarja na Lanšprežu skozi čas
10.00: Vernost na Dolenjskem v Glavarjevem času in dandanes
10.20: Ob dobrodelnosti Petra Pavla Glavarja o karitativni dejavnosti, predvsem o pomoči odvisnikom
10.40: Peter Pavel Glavar, pobudnik novih življenjskih usmeritev v okviru čebelarstva Renato Garibaldi (Italija)
11.00: Okrogla miza in splošna razprava
11.30: Kosilo in ogled izvajanja ocenjevanja medu
14.00: Odhod na Lanšprež, ogled obnovljene kapele, udeležba na prireditvi »Medeni dan«

Program Medenega dneva na Lanšprežu

V petek in soboto bodo od 8. do 16. ure na Lanšprežu potekale različne delavnice, med drugimi izdelava izdelkov iz čebeljega voska in medu. Udeležili se boste lahko tudi predavanja o medu in njegovi uporabnosti, pokušnje medu in izdelkov iz medu ter si ogledali razstavo čebelarstva orodja in izdelkov iz medu.

V soboto, 17. oktobra 2009 bo ČD Trebnje na Lanšprežu praznovalo 100-letnico obstoja društva. V počastitev visokega jubileja bomo izdali in predstavili zbornik ČD Trebnje z naslovom »Čebelarstvo v dolini Mirne in Temenice skozi stoletja«. Praznovanje s kulturnim programom se bo začelo ob 13. uri.

Vljudno vabljeni vsi čebelarji in čebelarke!

Dobrodelno-izobraževalna akcija 2009

Z jesenjo se bliža čas dobrodelno-izobraževalne akcije »En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev«, namenjene malčkom v vrtcih in učencem v osnovnih šolah. Ti se že veselijo medenega zajtrka, za nas pa je to priložnost, da z darovanjem medu, izobraževalno-promocijskim gradivom ter s predstavitvijo našega poklica povečamo zavedanje otrok in njihovih staršev o koristnosti čebeljih pridelkov za zdravje in o pomenu čebel za okolje.

Za uspešno sladkanje naših nadebudnežev je nujno, da nam vsako čebelarsko društvo podari vsaj 5 kg ali več medu. Pomanjkanje medu je vsako leto predvsem v mestnih občinah, zato vas prosimo, da če lahko podarite kak kilogram medu več, to sporočite na številko 040/463 513 ali na e-naslov: katja.jurcevic@czs.si

Ker je uspeh akcije odvisen od nas čebelarjev, želimo, da se v čim večjem številu udeležite zajtrkov v vrtcih in šolah. K večji prepoznavnosti akcije bomo pripomogli z obveščanjem lokalnih medijev. Letos smo za vse malčke v vrtcih in učence v šolah izdali zloženko z izobraževalno-promocijsko vsebino »Čebelica, moja prijateljica 3« in knjižico »Čebela – ustvarjalne ideje«, ki ju bodo predse-

dniki ČD prejeli oktobra skupaj z drugim gradivom neposredno od tiskarja. V okviru ČD se dogovorite o obiskih v vrtcih in šolah, dodaten promocijski material in gradiva za predstavitev čebelarstva našim najmlajšim pa lahko dobite pri JSSČ. Vrtci in šole so o akciji že obveščeni in že nestršno pričakujejo vaš obisk.

Našo dobrodelno-izobraževalno akcijo podpira tudi prva dama ga. Barbara Miklič Türk. Njeno sporočilo otrokom je sledeče:

Dnega otroci!
Čebele so medose konstre.
Zivijo v družini in zavezato služijo zate in se druge.
Dajo nam med izdelujejo voske, oprušujejo
veščice, poljsolne in drevesa...
Brez čebel bi se življenje ustavilo.
Sproštite jih in jeste med. Med je zdrav.

Barbara Türk

Dokažimo, da je v slogi moč in s skupnimi močmi na usta naših najmlajših znova privabimo medeni nasmeh!

Analize medu v letu 2009 končane

Čebelarjem sporočamo, da smo v tem letu zapolnili vse zmogljivosti, namenjene za analizo medu. Poročila so že prejeli vsi čebelarji, ki so bili vključeni v interno kontrolo. Ker smo letos prejeli večje število vzorcev medu, bodo vsi preostali čebelarji, ki so svoje vzorce prav tako poslali v analizo, vendar še niso prejeli poročila o njenih rezultatih, tega prejeli do konca leta 2009. O prostih kapacitetah interne kontrole medu vas bomo obvestili naknadno v prihodnjih številkah revije Slovenski čebelar.

6. slovenski shod kmetov

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije bo v nedeljo, 11. oktobra 2009, od 12. ure naprej na Ponikvi in Slomu pri Šentjurju organizirala tokrat že 6. vseslovenski shod pri zavetniku slovenskih kmetov, kmetijstva in kmetijskega slovstva, blaženem Antonu Martinu Slomšku. Ker smo tudi čebelarji del slovenskega kmetijstva, vas vabimo, da

se shoda udeležite v čim večjem številu. Še posebej vabimo praporščake, saj bodo s prapori zelo obogatili in polepšali srečanje. Prosimo vas, da udeležbo praporščakov sporočite do 1. oktobra 2009 v tajništvo ČZS (ga. Štrukelj, tel.: 01/729 61 00).

Kmalu v prodaji nova kozarca za Slovenski med

September je minil, in kot smo obljubili, bosta prvi teden oktobra na prodajnih policah dva nova kozarca za slovenski med. Tako je kozarec s prostornino 720 ml dobil dve pomanjšani različici – prostornina ene je 370 ml, druge pa 212 ml. Priročna in lična kozarčka bosta na voljo pri vseh dozidajšnjih distributerjih kozarcev za slovenski med. Kupili boste lahko tudi nalepke ustrezne velikosti, tako da bosta oba manjša kozarca na pogled identična velikemu 720 ml kozarcu. Za jesenski in zimski praznični čas bo manjša količina polnjenja medu gotovo dobro sprejeta pri vseh kupcih, ki želijo poskusiti različne vrste slovenskega medu ali z njim obdariti svoje najbližje. Bodite med prvimi, ki bodo med ponudili v novih

kozarcih, s tem pa tudi med prvimi, ki bodo svojim kupcem v njih ponudili tudi kakovost in znanje.

Previdnost pri prodaji čebeljih pridelkov

Čebelarji upravičeno cenimo pridelke, ki jih proizvedejo naše čebele in v katere tudi sami vložimo veliko dela in denarja. Tudi zaradi tega želimo zanje iztržiti pošteno ceno in prejeti plačilo.

Nedavno pa smo bili obveščeni, da se na ne-

katerih območjih Slovenije pojavljajo za zdaj neznan kupci medu, ki čebelarjem njihove pridelke plačujejo s čeki brez kritja. Priporočamo, da za plačilo čebeljih pridelkov ne sprejemate čekov.

Anton Tomec, tajnik ČZS

V Sloveniji bo leta 2010 svetovno ocenjevanje medu in medenih pijač

Leta 2010 bo na forumu Apimedita & Apiquality, ki bo v Sloveniji, potekalo svetovno ocenjevanje medu in medenih pijač. Podrobnejši pogoji bodo objavljeni pravočasno v Slovenskem čebelarju in na spletni strani www.apimedita.org.

APIMEDITA &
APIQUALITY
2010

Krožki vstopili v šolsko leto 2009/2010

Čebelarški krožki so uspešno sklenili prvo leto delovanja po enotnem, 40-urnem učnem načrtu, podprtem tudi s sredstvi iz programa JSSČ. Finančna in druga podpora je krožkom omogočila delno povrnitev stroškov, zavarovanje odgovornosti, predvsem pa pridobitev učnih pripomočkov in gradiv za njihovo delovanje.

S posvetom mentorjev čebelarških krožkov, ki je bil 3. septembra 2009 na Brdu pri Lukovici, so čebelarški krožki vstopili v šolsko leto 2009/2010.

Na posvetu smo mentorjem predstavili način dela in poročanja v prihodnjem letu, saj bo ta zaradi lani pridobljenih izkušenj nekoliko drugačen. Predvsem bo zaradi zahtev vodenja tega kompleksnejšega sistema potrebno večkratno poročanje o številu vključenih učencev in dodatnem usposabljanju mentorjev. Na posvetu smo zbrali tudi nekaj predlogov za nakup učnih gradiv v prihodnje. Sicer pa lahko mentorji svoje predloge celo leto posredujejo na naslov: marko.borko@czs.si.

V nadaljevanju posveta so bili predstavljeni rezultati ankete, izvedene med mentorji čebelarških krožkov, ki so se s svojimi varovanci udeležili tekmovanja mladih čebelarjev. Kot se je izkazalo, je

tekmovanje po mnenju mentorjev dobro izvedeno, način preverjanja znanja je primeren, saj je zaželeno čimprejšnja razglasitev rezultatov. Po njihovem mnenju pa bi bilo v prihodnje smiselno izboljšati posamezne vidike organizacije in popraviti nekatera določila v pravilniku o tekmovanju.

Z mentorji oz. društvi smo tudi letos sklenili podjemne in posodbene pogodbe ter jim pred posvetom razdelili učna gradiva. V okviru posveta je bilo izvedeno tudi krajše predavanje dr. Vesne Glavnik o alergičnih reakcijah na pik čebel ali os, predavanje pa je pritegnilo precej zanimanja in spodbudilo tudi veliko vprašanj. V eni od prihodnjih številki SČ bomo o tej temi objavili prispevek dr. Glavnikove. Prepričani smo, da je razvoj čebelarških krožkov, predvsem po zaslugi mentorjev, usmerjen pravilno, saj se je v program JSSČ v šolskem letu 2009/2010 vključilo približno deset novih krožkov.

MB

ČZS sodelovala na mednarodni konferenci nevladnih kmetijskih organizacij

Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije je 4. septembra 2009, torej prav med Mednarodnim kmetijsko-živilskim sejmom AGRA in svetovnim tekmovanjem oračev, v Radencih organizirala mednarodno konferenco nevladnih kmetijskih organizacij. Na njej so sodelovali predstavniki trinajstih nevladnih kmetijskih organizacij iz držav članic Evropske unije in tudi iz drugih držav.

V imenu ČZS smo se konference udeležili predsednik g. Boštjan Noč, vodja JSSČ ga. Lidija Senič ter tajnik Anton Tomec. Predsednik g. Noč je navzočim nazorno in kakovostno predstavil organiziranost in delovanje naše stanovske organizacije, zlasti z vidika izvajanja programov razvoja čebelarstva,

vključenih v enotno kmetijsko politiko povezave.

V razpravah in sklepih konference je bila – ne glede na stopnjo razvitosti kmetijstva v posamezni državi – poudarjena potreba po večjem vplivu nevladnih kmetijskih organizacij na oblikovanje državnih politik in enotne kmetijske politike Evropske unije, prav tako pa tudi potreba po njihovem trajnem medsebojnem sodelovanju.

Sicer pa je sodelovanje nevladnih kmetijskih organizacij tako na lokalni kot tudi na širši ravni tudi po mojem mnenju koristno in dobrodošlo, še zlasti zaradi izmenjav izkušenj ter medsebojnega poznavanja.

Anton Tomec, tajnik ČZS

Urniki usposabljanj

Sprejemamo prijave na tečaj o čebelarstvu za čebelarje začetnike, ki bodo potekala v mesecu novembru in decembru na sedežu ČZS, Lukovica. Točen urnik bo objavljen v naslednji številki SČ in na spletni strani ČZS. Prijave sprejema ga. Podlesnik na tel. št.: 040/436 518 ali janja.podlesnik@czs.si. Obveščamo, da morajo čebelarji, ki so prejeli javna sredstva v okviru Tehnične pomoči čebelar-

jem, Pomoč čebelarjem začetnikom – financiranje prvega nakupa, v roku dveh let od prejema pomoči opraviti tovrstno usposabljanje.

V letošnjem in prihodnjem letu namerava ČZS JSSČ izvesti tečaje za čebelarje začetnike. Tista čebelarstva okolja, ki menijo, da bi lahko pridobila zadostno število slušateljev za tečaj, naj informacijo sporočijo ge. Podlesnik.

Datum	Čas	Tema	Predavatelj	Kraj	Kontakt
3. okt.	16.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Gostilna pri Šprajcarju, Britof Predoslje	g. Tiringer 041/971 121
7. okt.	16.00	Apiterapija	Franc Grošelj, Tone Tome	Gasilski dom Dobrna	ga. Senič 040/436 515
8. okt.	17.00	Vzreja čebeljih družin in čebeljih matic	Boštjan Noč	Čebelarški center Slovenije, Lukovica	g. Samotorčan 041/706 683
10. okt.	10.00	Medovite rastline	Jožica Korošec	Čebelarstvo Logar, Jelšane Ilirska Bistrica	g. Logar 041/391 174
15. okt.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166
15. okt.	17.00	Povezava sadjarstva in čebelarstva	J. Gačnik	Vencinova hiša Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
16. okt.	17.00	Povezava sadjarstva in čebelarstva	J. Gačnik	Čebelarški dom Hrastnik	g. Žerko 041/583 809
20. okt.	17.00	Povezava sadjarstva in čebelarstva	J. Gačnik	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166
22. okt.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Gasilsko-vaški dom, Nova vas pri Markovcih	g. Bezjak 031/286 211
24. okt.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Turistična kmetija HARI, Spodnja Ščavnica	ga. Korošec 041/716 519
5. nov.	16.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Turistična kmetija HARI, Spodnja Ščavnica	ga. Korošec 041/716 519
6. nov.	16.00	Tehnologija čebelarjenja v LR nakladnih panjih	Franc Prezelj	Gostilna pri Šprajcarju, Britof Predoslje	g. Tiringer 041/971 121
7. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	Požarni center tovarne Helios, Vir pri Domžalah	g. Mihelič 040/209 004
7. nov.	17.00	Pridobivanje in predelava voska	Severin Golmajer	Vencinova hiša Ilirska Bistrica	g. Šabec 070/758 752
7. nov.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z dvo, tri etažnim listovnim panjem	Franc Prezelj	Krajevna skupnost Planina	g. Jazbinšek 041/794 177
12. nov.	16.00	Zatiranje varoj	Vlado Auguštin	Čebelarški center Slovenije, Lukovica	g. Samotorčan 041/706 683
12. nov.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Krajevna skupnost Notranje Gorice	g. Bedeković 041/464 346
13. nov.	16.00	Povezava sadjarstva in čebelarstva	J. Gačnik	ČD Vojnik	g. Kovše 031/267 198
17. nov.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Čebelarški dom Hrastnik	g. Žerko 041/583 809
19. nov.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Nataša Lilek	Dvorana Konjičanka, Slovenske Konjice	G. Kokalj 040/268 803
19. nov.	18.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Boštjan Noč	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166
21. nov.	9.00	Pridelava in predelava propolisa	Norbert Jedlovčnik, Vlado Pušnik	ČD Vojnik	g. Kovše 031/267 198
10. dec.	17.00	Čebelarški turizem	Franc Šivic	Dvorana Konjičanka, Slovenske Konjice	G. Kokalj 040/268 803
17. dec.	17.00	Čebelje paše in značilnosti pašnih virov	Franc Šivic	Dom čebelarjev Brode	g. Novak 041/590 166

Ciklus predavanj dr. Rodoljuba Živadinoviča

Oktober bo v Sloveniji z vrsto predavanj gostoval dr. Rodoljub Živadinovič – predsednik Zveze čebelarjev Srbije in podpredsednik Zveze apiterapevtov Srbije. Priznani predavatelj čebelarstva in apiterapije bo v tri ure trajajočem predavanju z naslovom »Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v

apiterapiji«, v prvem delu predstavil tehnologijo čebelarjenja v luči pridelave varnih čebeljih pridelkov, uporabnih v apiterapiji. Kot zdravnik in apiterapevt bo v drugem delu predstavil uporabo čebeljih pridelkov v apiterapiji.

Datum	Čas	Tema	Kraj	Kontakt
7.okt.	18.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Gorenjska, Žirovnica, Kulturna dvorana na Breznici	Boštjan Noč 040/436 512
8.okt.	18.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Primorska, Povir 52, Povir	Aleš Rodman 031/298 302
9.okt.	18.00	Uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Čebelarški center Slovenije, Lukovica	Nataša Lilek 040/436 514
10.okt.	10.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Pomurje, Kmetijsko gozdarski zavod Murska Sobota	dr. Stanko Kapun 031/703 603
10.okt.	17.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Štajerska, hotel Arena	Vlado Pušnik 041/610 110
11.okt.	9.00	Pridelava in uporaba čebeljih pridelkov v apiterapiji	Dolenjska in Bela krajina, Kulturni center Semič	Vlado Auguštin 040/436 516

MALI OGLASI

PRODAM

200 kg čebeljega voska, tel.: 041/224 250.

Gozdni, smrekov in hojev med, tel.: 030/503 635.

Akacijev, cvetlični, gozdni in hojev med, tel.: 031/882 295 (po 15. uri).

Akacijev in cvetlični med, tel.: 041/947 836.

Cvetlični in akacijev med, tel.: 041/682 020.

Cvetlični, gozdni in hojev med, tel.: 041/354 860.

Cvetlični in akacijev med, cena po dogovoru, tel.: 041/641 009.

Belokranjski akacijev med, dobro ocenjen, tel.: 07/305 81 83, 031/875 894.

Cvetni prah, tel.: 040/249 323.

Cvetni prah osmukanec, pakiran po 5 kg, tel.: 041/990 360.

Cvetni prah osmukanec, rabljene 10-satne AŽ-panje ali naseljene panje in rabljene plemenilčke, tel.: 01/899 11 31.

Suhe lipove deske, 30 mm, tel.: 041/341 782.

13 AŽ-panjev, 15 AŽ 7S, 10 AŽ 4S in 10 Grajševih panjev, tel.: 01/364 53 40.

AŽ- in LR-panje, dobro ohranjene, tel.: 041/643 003.

Zabojnik za prevoz 48 AŽ-panjev, zaradi preselitve čebelarstva (Vipavska dolina), cena po dogovoru, tel.: 031/667 338 (Tadej).

Prevozni čebelnjak TAM 130 s 56 naseljenimi panji, tel.: 051/424 570.

35 čebeljih družin z AŽ-panji ter delujoče leseno točilo (muzejska vrednost), tel.: 041/822 366.

Ročno točilo za med na 3 sate, rabljeno, pocinkano, tel.: 031/873 814.

MEDVED-PANJ, kontakt: www.bedanecinpehta.si, tel.: 031/241 254.

KUPIJAM

Suh propolis, tel.: 031/747 984.

Trietažne AŽ-panje od najboljšega ponudnika, tel.: 051/827 129.

Prazno tovorno vozilo TAM 110, atestiran za 60 AŽ-panjev, tel.: 031/882 295 (po 15. uri).

Revijo Slovenski čebelar, vse letnike, tel.: 031/619 961.

ZAMENJAM

Domači sadjavec za kostonjev ali gozdni med, tel.: 04/255 18 56.

ALOJZ GRUBELNIK 1957–2009

Po triindvajsetih dneh vsakodnevnega, zoprnega deževja je v čebelnjak pokukalo sonce. Sončni žarki so pobožali pobočja Uršlje gore, Pece in Pogorevca ter se s tisočnimi mavričnimi poljubi dotaknili prve oglednice, ki je v značilnem letu zaokrožila okoli čebelnjaka in pokukala, ali so se cvetovi evodij že razprli, ali je na bližnjih travnikih že kaka prebujena roža, ali je v zraku čutiti vonj po nektarju. Vsega je bilo dovolj, saj je tudi narava komaj čakala, da se še bolj razbohoti. Kljub temu pa je oglednica, preden je poletela nazaj v panj in o tem obvestila preostale čebele, začutila, da bo nekaj hudo, hudo narobe. Bil je deseti julij 2009.

Lara, hišna ljubljanka, je negotovo krožila okrog svoje pasje utice, nestrpno pogledovala proti oknom hiše, se spet in spet vrtela v krogih, pa spet pogledovala proti oknom. Nekaj je bilo hudo, hudo narobe. Bil je deseti julij 2009.

Ljudje so tako kot vsak dan hiteli po svojih opravkih ter se drug za drugega niso kaj prida menili. Bil je deseti julij 2009.

Alojz Grubelnik se je rodil 4. aprila 1957 v Črni na Koroškem materi Treziki in očetu Slavku. Osnovno šolo je obiskoval v Žerjavu in Črni na Koroškem. Po končani osnovni šoli se je izučil za avtoličarja in to delo v podjetju Viator na Prevaljah opravljal do leta 1978, potem pa se je zaposlil pri Rudniku Mežica. Sprva je delal v jamskih in metalurških obratih, pozneje pa je kot strojni in zadnja leta kot ročni livar delal

v oddelku livnice v Tovarni akumulatorskih baterij v Žerjavu.

Član ČD Žerjav je postal leta 1992, čebelam pa je namenil ves svoj prosti čas. Postavil si je dva čebelnjaka, v katerih je imel povprečno po štirinajst panjev. Pred čebelnjakoma je včasih veselo, drugič spet otožno igral harmoniko, s partnerico Katjo, s katero je od leta 1986 delil dobro in slabo, ter z nemško ovčarko Laro, užival v razkošnem razgledu doline Jazbina, ugotavljal, ali bo leto medeno ali ne, in počel še druga vsakdanja čebelarška dela. Še posebej ponosen je bil na zasaditev medovitega drevja, predvsem evodij.

V ČD Žerjav je bil vseskozi med najdejavnejšimi in najnaprednejšimi člani. Od leta 1993 do 1995 je bil gospodar društva, leta 1996 pa je postal predsednik društva in ga vodil vse do letos. Kronist društva je bil od leta 1998 do letos, imenovan je bil za predsednika odbora za izdajo Zbornika ČD Žerjav, ki je izšel leta 2006, vse od leta 1996 do letos je bil član UO ZČMD in član UO ČZK. Za plodovito in nadvse učinkovito delo tako v ČD Žerjav kot tudi v krovni organizaciji koroških čebelarjev je leta 1995 prejel odličje Antona Janše III. stopnje, leta 2008 pa še odličje Antona Janše II. stopnje. Leta 2006 je prejel tudi posebno društveno priznanje.

Velik del svoje mladosti je posvetil športu. Bil je član OK Žerjav, še prej pa izvrsten nogometaš z vrhunsko tehniko in zelo učinkovit pri zabijanju golov v vseh selekcijah NK Peca. Rad je planinaril, spoštoval pa je tudi vrednote NOB, zato se ne gre čuditi, da so se mu ob slovesu poklonili prapori vseh ČD ČZK, NK Peca, PD in ZB za vrednote NOB.

Čebele so trumoma izletavale iz panjev in iskale sladki med, Lara je pred svojo hiško komaj slišno jokala, prijatelji, znanci in sodelavci smo s pogreba odhajali vsak s svojimi mislimi in z občutkom, da smo izgubili dobrega prijatelja in znanca ter čebelarja z veliko začetnico. In bil je štirinajsti julij 2009.

ČD Žerjav

LUDVIK PIŠKUR 1933–2009

Ob začetku leta, ko se čebele pripravljajo na novo pašo in nov razvoj čebeljih družin, se je v 76. letu starosti od nas in svojih dragih za vedno poslovil dolgoletni čebelar in prijatelj Ludvik Piškur.

Rodil se je 30. avgusta 1933 v Žubini pri Velikem Gabru na Dolenjskem. Njegova življenjska pot je bila težka, saj se je moral že v rani mladosti boriti za preživetje. Moral je od doma, vendar ga je navezanost na Dolenjsko vodila nazaj. Pred 35 leti sta z ženo v Temenici zgradila idilično hišico in ob njej seveda postavila tudi čebelnjak.

Čebelaril je z 10 do 30 družinami. V veliko veselje mu je bilo ustvarjanje pri čebelnjaku. Vključil se je v ČD Grosuplje ter se kljub precejšnji oddaljenosti od doma redno udeleževal dejavnosti društva oziroma sodeloval pri akcijah, ki jih je organiziralo društvo.

Zadnja leta mu je zagrenila huda bolezen, kljub temu pa se ni odpovedal svojim ljubljanim čebelam. Še vedno je ob ženini pomoči skrbel zanje ter opazoval njihovo marljivost in pridnost. Tudi

na društvo ni pozabil. Redno je plačeval članarino in se zanimal za društvene dejavnosti. Zelo je bil vesel, kadar ga je na domu obiskal kateri izmed članov društva.

Na njegovi zadnji poti smo ga pospremili tudi čebelarji z društvenim praporom in z žalostjo v srcu, saj smo izgubili prizadevnega člana in dobrega prijatelja.

ČD Grosuplje

STANISLAV JURGLIČ 1934–2009

Sredi najživahnejšega vrvenja čebelic nas je presenetila novica o smrti našega člana Staneta Jurgliča. Od njega smo se

poslovlili v začetku julija.

Čebelariti je začel leta 1959 in že po nekaj letih je gospodaril z 20 čebeljimi družinami. S čebelami se je z velikim veseljem in ljubeznijo ukvarjal več kot 50 let. Na vrtu pred domačo hišo je postavil lep čebelnjak, sam pa je izdeloval tudi panje in potreben pribor.

Bil je ustanovni član ČD Grosuplje. Z veliko vnemo je sodeloval pri graditvi društvenega čebelarskega doma. Bil je tudi član UO in častnega razsodišča društva. Za svoje delo je prejel odličji Antona Janše III. in II. stopnje, v okviru čebelarskega praznika, ki smo ga leta 2008 zaznamovali na Brdu pri Lukovici, pa tudi odličje I. stopnje.

Tako čebelarji kot čebelarsko društvo smo izgubili vestnega in ustvarjalnega člana, zato ga bomo še dolgo pogrešali.

ČD Grosuplje

MARJAN MLAKER 1940–2009

V začetku julija, ko so čebele dosegle največjo moč, nas je zapustil naš Marjan Mlaker.

Rodil se je 12. julija 1940

materi Mariji in očetu Janezu v Bodrišni vasi v Šentvidu pri Grobelnem.

Skupaj s tremi brati in sestro je odraščal v trdni kmečki družini. Že v ranem otroštvu je vzljubil čebele, za katere je v majhnem čebelnjaku skrbel njegov oče. Osnovno šolo je končal v domačem kraju, v Mariboru pa je uspešno končal tudi srednjo šolo za elektrotehniko.

V razvojnem oddelku Tovarne stikalnih naprav v Mariboru, kjer je delal 30 let, je bil odličen mentor mladim sodelavcem.

V cvetu svoje mladosti se je poročil z Rijo - Marijo Šumenjak. Ustvarila sta si družino in zgradila dom v Pesnici pri Mariboru.

Sredi neokrnjene narave na Poličkem je postavil čebelnjak s 30 AŽ-panji. Skupaj z ženo Rijo je uspešno čebelaril več kot 30 let. Pridelovala sta sortne medove in zanje prejela številna zlata priznanja in diplome. Kot preglednik medu se je vztrajno zavzemal za prepoznavnost slovenske blagovne znamke.

Več let je vodil tajništvo društva, pozneje je postal tudi predsednik ČD Pesnica. Marjan je posebno skrb namenil razvoju čebelarskega podmladka. Na njegovo pobudo je bil pred 29 leti ob OŠ Pesnica postavljen čebelnjak, v vsem tem obdobju pa je mlade člane čebelarskega

krožka uvajal v praktično čebelarjenje.

Leta 2003 sta skupaj z ženo Rijo zasnovala idejni projekt za izdelavo čebelarskega prapora ČD Pesnica. Simboli na praporu in odličja Antona Janše bodo še dolga leta potrjevali Marjanovo vdanost čebelarstvu.

Zgodilo se je - na rokah ljubljene žene je tiho odšel v neznanost.

ČD Pesnica pri Mariboru

ZDRAVKO BAŠIN 1920–2009

Neprijetno nas je presenetila novica o smrti člana našega društva Zdravka Bašina. Spominjamo se ga kot čebelarja, ki je

zaradi bolezni z velikim naporom prihajal na naša skupna srečanja, kljub temu pa je vedno z vedrino razpravljal o naših čebelicah. Glede tega je lahko bil za zgled slehernemu članu našega društva. Zaradi slabega zdravja si ni mogel privoščiti večjega števila panjev. Zelo odgovorno pa je negoval tiste, ki jih je lahko obvladal. Rad se je pogovarjal o prizadevanjih za čisto kranjsko sivko, ki je na območju našega društva sicer ni lahko dosežati.

Upamo, da se mu bo izpolnila želja in bodo njegove čebelice dobile dobrega in skrbnega naslednika v njegovem sinu. To želimo tudi mi.

V spominu ga bomo ohranili kot dobrega človeka in vestnega čebelarja.

ČD Nova Gorica

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.

Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307

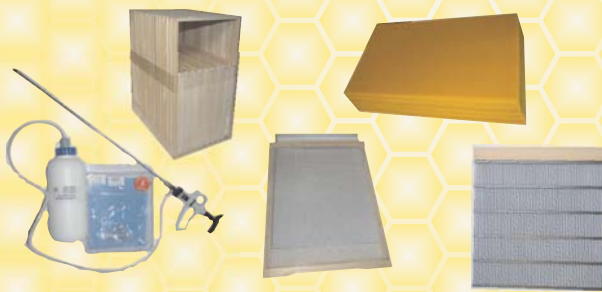
GSM.: 031 351 964

e-pošta: robineli@siol.net

WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO POPUST PRI
NAKUPU NAD 42 EUR!

Delovni čas: pon. - čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

**ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE,
PRIDOBLENE V LASTNEM ČEBELARSTVU**

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljične satnike AŽ
- satnike LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarске lopatke

Revijo Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarско društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarška zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Naslov spletne strani ČZS: www.czs.si

Spletna stran revije: www.czs.si/slovenskicebelar.php

Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20.

Elektronska pošta: urednik Marko Borko: marko.borko@czs.si - tajnik Anton Tomec: anton.tomec@czs.si - poslovna sekretarka Barbara Dimc: barbara.dimc@czs.si - predsednik Boštjan Noč: noch@czs.si

Tel.: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, Barbara Dimc: 041 370 409, Anton Tomec: (01) 729 61 02, Boštjan Noč: 040 436 512, uredništvo: (01) 729 61 14, Marko Borko: 051 637 204.

Kontaktne podatki Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Augustin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Katja Škerjanc Jurčević, spec. za ekonomiko: 040 436 513, katja.jurcevic@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane 040 436 514, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Janja Podlesnik, administrativna delavka, (01) 729 61 24, janja.podlesnik@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Augustin, Marko Borko, dr. Janez Grad, dr. Aleš Gregorc, Janez Gregori, prof. biol., Janez Mihelič, univ. dipl. biol., Borut Preinfalk, dr. vet. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Letna naročnina za leto 2009 za nečlane je 45 €, za naročnike iz tujine je 50 €. Posamezna številka stane 4 € za člane oz. 7 € za nečlane.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izraze v skladu s Čebelarским terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera Picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6600, Tiskano: 24. 9. 2009

Glasilo Slovenski čebelar, ki ga izdaja Čebelarška zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
ob sobotah:
9.00 - 12.00

Velika izbira modelov za
vlivanje sveč.

Na voljo so brezplačni katalogi
za modele za sveče.

**V mesecu oktobru vam
nudimo 8% popust
na modele na zalogi.**

Imate težave s kristaliziranim medom?

Uporabite grelec za
segrevanje medu!

Kuhalnik voščin in
korito za razkuževnje na plin **NOVO**

Namenjen je topljenju starih
voščin (ca. 20 satov).
Zunanj posodo kuhalnika
lahko uborabljate tudi za
razkuževanje čebelarkega
orodja, opreme, naklad,
okvirjev.

Pri gotovinskem nakupu čebelarke opreme v vrednosti
nad 42 EUR priznamo čebelarjem z veljavno čebelarstvo izkaznico **4% popusta**.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

Naročeno blago vam lahko odpošljemo po paketni pošti.

tel.: 04 251 94 10, e-pošta: info@logar-trade.si, internet: www.logar-trade.si

APIS M&D

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00-12.00
16.00-18.00
ob sobotah 9.00-12.00

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 EUR /KOS
LR - STANDARD
LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5- IN 7-SATNI
7S - 57,40 EUR,
5S - 52,20 EUR

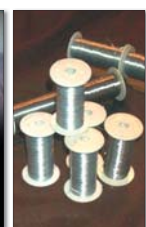
GRELCI ZA
MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA
AKCIJSKA CENA
298 EUR

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETIŃJSKI
LR-PANJ
AKCIJSKA CENA
89,60 EUR

ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,5 EUR,
250 g CINK 2,2 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 3,12 EUR za kilogram. ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR. ■

! SUPER AKCIJA !

SATNICE – AŽ-, LR-: 0,63 EUR

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

Cenjene stranke obveščamo, da smo se 1. 3. 2008 preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.